

छेडागाड नगरपालिका
स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना
(Health Emergency, Disaster Preparedness and Response
Plan-Chhedagad Municipality)

छेडागाड नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
कार्कीगाँउ, कर्णाली प्रदेश, नेपाल
२०७९

सम्पादक मण्डल

प्रकाशक:- स्वास्थ्य विपद् व्यवस्थापन समिति, छेडागाड नगरपालिका
जाजरकोट

फोन नं.: ९८५८०८९५१७

इमेल: chhedagadmun@gmail.com

सर्वाधिकार:स्वास्थ्य विपद् व्यवस्थापन समिति, छेडागाड नगरपालिका
जाजरकोट

प्रकाशन सहयोग

स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणाली, जाजरकोट

योजना मस्यौदा तयारी कार्यदल:

संयोजक

देब बहादुर बुढा विपद् शाखा प्रमुख छेडागाड नगरपालिका जाजरकोट

सदस्यहरु

धनीश कुमार खड्का आधारभुत स्वास्थ्य तथा सरसफाई शाखा जाजरकोट
प्रतिनिधि:केशव राणा, स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणाली, ९८४१०३७०३४

प्रकाशन मिति: भाद्र २०७९

छेडागाड नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय कार्कीगाउँ, जाजरकोट कर्णाली प्रदेश, नेपाल

भनाई

छेडागाड नगरपालिका मनसुनको कारण श्रृजना हुने जोखिमको हिसावले अत्यन्त संवेदनशिल क्षेत्र हो । यो नगरपालिका बाढी पहिरो तथा आगलागीको दृष्टीकोणले उच्च जोखिममा रहेको छ । यस नगरपालिकामा वर्षेनी निर्माण हुँदै गएका सडक निर्माणको अस्वस्थ प्रतिस्पर्धा, बनफडानी तथा आगलागीको कारणले यस नगरपालिकामा प्रकोपको संभावना झनझन बढ्दै गइरहेको छ । चालु आ.व. २०७९/८० मा छेडागाड नगरपालिकाको वडा नं. ६ को साजमेला भन्ने स्थानमा अविरल वर्षाको कारणले बाढी गई ठूलो क्षती भएको छ । गत आ.व. २०७८/७९ मा वडा नं ३ को चुँवा दलित वस्तीमा पुरै गाउँ पहिरोको जोखिम भई केही परिवारहरूलाई राहत वितरण तथा अन्यत्र सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गरिएको थियो भने छेडागाड नगरपालिकाको वडा नं १२ को अमरसिना लगायत अन्य धेरै स्थानहरूमा पहिरो गई ठूलो बालीनाली तथा खेती गरिएको जमिनमा क्षती पुर्याएको छ । संभावित जोखिमहरूलाई न्यूनिकरण गर्नको लागि नगरपालिका स्तरमा स्थानीय आपतकालिन केन्द्र स्थापना गरी सोही केन्द्र मार्फत नगरपालिकाभित्रका ४ वटा प्रहरी चौकीहरूलाई राहत तथा उद्धारका सामग्रीहरू समेत उपलब्ध गराईसकिएको छ ।

विपद् जोखिम न्यूनिकरण ऐन, २०७४ ले गरेको संस्थागत व्यवस्था अनुरूप यस नगरपालिकाले नगरपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति निर्माण भइसकेको छ । विशिष्ट प्रकारको विपद्को सन्दर्भमा पूर्वतयारी तथा विपद् पश्चात पर्ने समग्र कृयाकलापको सन्दर्भमा तत्कालिन, मध्यकालीन र दीर्घकालिन रूपमा गरिने कृयाकलाप र सम्बद्ध निकायको जिम्मेवारी किटान गर्नको लागि स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना (Health Emergency, Disaster Preparedness and Response Plan), २०७९ समेत निर्माण भई स्वीकृत समेत भइसकेको छ । विपत्को वेलामा स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुने श्रोत साधनको सही उपयोग गरी स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुने स्वयंसेवकहरूलाई प्रभावकारी रूपमा खोज उद्धार तथा राहतका कृयाकलापहरूमा सकृय रूपमा सहभागी गराउन सकिएको छैन । नगरपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत सरोकारवाला निकायहरूलाई शसक्तिकरण गराई प्राकृतिक विपद्का कार्यहरूमा सकारात्मक भावनाका साथ लाग्ने वातावरणको श्रृजना गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

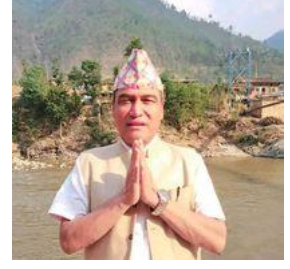
यस नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्व तयारी प्रतिकार्य योजना निर्माण तथा तर्जुमा गर्नको लागि प्राविधिक सहयोग गर्नुहुने स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणाली (SSBH) को सम्पूर्ण टिमलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । योजना तर्जुमाको हरेक चरणमा सहयोग गर्नुहुने र प्रत्यक्ष तथा परोक्ष रूपमा सहभागिता जनाउनुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरूमा धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु र यसको कार्यान्वयनको सफलताको समेत शुभकामना दिन चाहन्छु । धन्यवाद ।

गंग बहादुर रोकाय

नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

छेडागाड नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय कार्कीगाउँ, जाजरकोट कर्णाली प्रदेश, नेपाल

भनाई

देशमा संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्रको स्थापना पश्चात् तीन तहको सरकार सञ्चालन भए संगै स्थानीय सरकारको रूपमा स्थानीय तह तथा नगरवासीको समग्र विकासको निम्ति यस छेडागाड नगरपालिकाले अहम् भूमिका निर्वाह गर्दै आईरहेको छ । बढ्दो जनसंख्या, नगरवासीको अपेक्षा तथा आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दै विकास निर्माणका कार्यहरु प्राथमिकरण गरी दृढताकासाथ नगरपालिकाले सञ्चालनगर्दै आईरहेको छ ।

नेपालको भौगोलीक अवस्थाले गर्दा देश विभिन्न किसिमका विपद्को जोखिममा रहेको छ र यस छेडागाड नगरपालिका पनि जोखिममा रहेको कुरा सर्व विदितै छ । यस नगरपालिकाका प्राय वस्तिहरु अग्ला पहाड र खोलाका किनारमा अवस्थित छन् जस्ले गर्दा वर्षेनि जस्तो बाढी र पहिरो जाने हुँदा स्थानीय त्रसित भईरहेका छन् भने यस्ता विपदले उत्पन्न गर्ने स्वास्थ्य समस्याहरु पनि टड्कारो रूपमा देखिने गरेका छन् । यस प्रकारका प्रकोपबाट यस छेडागाड नगरपालिकाले मानविय क्षति भोग्नुका साथै ठुलो आर्थिक क्षति पनि व्यहोर्दै आईरहेको छ । त्यस्तै कोभिड-१९ जन्य महामारीले करीब २ वर्ष नगरमा त्रास श्रृजना गर्नुका साथै मानविय क्षति र आर्थिक क्षति पुचाएको छ ।

नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट तथाविपद् जोखिम न्यूनिकरणका लागि नगर संग विशेष कार्ययोजना हुँदा यस्ता स्वास्थ्य संकट तथा विपद्को जोखिम न्यूनिकरण गर्न र प्रतिकार्यको लागि असहज भएकाले हामीले स्वास्थ्य संकट तथा विपद् जोखिम न्यूनिकरण प्रतिकार्य योजनाको आवश्यकता महसुस गरेका छौं र यो कार्ययोजना स्वास्थ्यको लागि सक्षमा प्रणाली(SSBH)को आर्थिक तथाप्राविधिक सहयोगमा संयुक्त रूपमा विभिन्न चरणहरु सम्पन्न गर्दै निर्माण भएको यस स्वास्थ्य संकट तथा विपद् जोखिम न्यूनिकरण प्रतिकार्य योजनाले आगामि दिनमा यस्ता प्रकारको विपद्बाट हुने क्षति तथा जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न र समयमै प्रतिकार्य गर्नको लागि महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने छ भन्ने कुरामा म पूर्ण रूपमाविश्वस्त छु ।

यस नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण तथा तर्जुमा गर्नको लागि अग्रपंक्तिमा रहेर प्राविधिक सहयोग गर्नुहुने अमेरिकी अन्तराष्ट्रिय विकास नियोग (USAID) को आर्थिक सहयोगमा सञ्चालीत स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणाली कार्यक्रमका केशव राणा लगाएत सम्पूर्ण प्रतिनिधिलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै योजनातर्जुमाको क्रममा मस्यौदा समितिमा रहेर काम गर्नुहुने सम्पूर्ण मस्यौदा समितिका सदस्यहरु, संकटा सन्नता लेखाजोखा तथा विभिन्न चरणको मस्यौदा निर्माण प्रक्रियामा संलग्न वडाध्यक्ष, नगरपालिकाका प्रतिनिधि, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र अन्य सहयोगी निकायलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

रत्न बहादुर खड्का

नगर प्रमुख

विषयसूचि

भनाई.....	
भनाई.....	
खण्ड एक: प्रारम्भिक.....	१
१.१ विपद्बारे संक्षिप्त जानकारी.....	१
१.२ विपद्बारे संक्षिप्त जानकारी.....	१
१.३ योजनाको आवश्यकता र औचित्य.....	२
१.३.१ योजनाको आवश्यकता लेखाजोखा.....	२
१.३.२ योजनाको औचित्य.....	२
१.४ योजनाको उद्देश्य.....	३
१.५ योजना तर्जुमा प्रक्रिया.....	४
१.६ योजना तर्जुमा एवम् कार्यान्वयनका आधारभुत मान्यता.....	५
खण्ड दुई: विपद् जोखिम व्यवस्थापनको अवस्था.....	६
२.१ छेडागाड नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय.....	६
२.१.१ छेडागाड नगरपालिकाको भौगोलिक बनावट सम्बन्धी सामान्य जानकारी.....	६
२.१.२ भू-धरातलिय स्वरुप तथा क्षेत्र.....	७
२.२ विपद्का घटना एवं क्षति विश्लेषण.....	७
२.३ प्रकोपको स्तरीकरण.....	८
२.४ प्रकोपको मौसमी विश्लेषण.....	८
२.५ सामाजिक सङ्घटासन्नता विश्लेषण.....	९
२.६ प्रकोप सङ्घटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण.....	१०
२.७ सम्भाव्य प्रकोप प्रभाव आँकलन तथा नक्साङ्कन.....	१२
२.८ सम्भावित विपद् जोखिम विश्लेषण.....	१३
२.९ विपद्को अनुमानित परिदृष्य.....	१३
२.१० नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण.....	१४
२.११ विषय क्षेत्र तथा कार्य जिम्मेवारी.....	१६
३.११.१ समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र.....	१६
३.११.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण.....	१७

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

२.११.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र	१७
२.११.४ खानेपानी, सरसफाई तथा प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र	१७
२.११.५ संरक्षण तथा आपत्कालीन शिक्षा विषय क्षेत्र	१८
२.११.६ विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र	१८
२.११.७ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र	१९
खण्ड तीन: पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना	२०
३.१ सामान्य पूर्वतयारी योजना	२०
३.२ पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना	२१
३.२.१ समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र	२१
३.२.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र	२२
३.२.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र	२२
३.२.४ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र	२३
३.२.५ संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र	२३
३.२.६ विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र	२५
३.२.७ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र	२५
३.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य (कार्यविधि) योजना	२६
३.३.१ समग्र व्यवस्थापन, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र	२६
३.३.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र	२७
३.३.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र	२८
३.३.४ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनविषय क्षेत्र	२९
३.३.५ संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र	२९
३.३.६ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र	३१
३.३.७ विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र	३१
खण्ड चार: स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना	३३
४.२ स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य योजना	३५
खण्ड पाँच: कार्यन्वयन, अनुगमन तथा सिकाई योजना	३६
५.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन रणनीति	३६
५.२ श्रोत साधनको व्यवस्थापन	३७

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

५.३ क्षमता विकास रणनीति र योजना	३८
५.४ अन्य निकायसँगको समन्वय र सहकार्य.....	३८
५.५ अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा सिकाई.....	३९
५.५.१ अनुगमन तथा मुल्याङ्कन	३९
५.५.२ लक्ष्य र सुचकहरु	४०
अनुसूची १: स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा विद्यमान पदाधीकारीहरुको विवरण	४३
अनुसूची २: सरोकारवाला निकायको पहिचान तालिका	४३
अनुसूची ३: विषयगत क्षेत्रको विवरण	४३
१. समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र.....	४३
२. प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र.....	४४
३. अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र.....	४४
४. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र.....	४४
५. संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र.....	४४
६. विपद् लेखाजोखा तथा सुचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र.....	४५
७. जीविकोपार्जन, पूनर्स्थापना तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र	४५
अनुसूची ४: उपलब्ध श्रोत साधनहरुको विवरण.....	४५
अनुसूची ५: अनुगमन तथा मुल्यांकन फारम	४७
सन्दर्भ सामग्रीहरु:.....	४८

खण्ड एक: प्रारम्भिक

१.१ विपद्बारे संक्षिप्त जानकारी

प्राकृतिक विपद्को हिसाबले विश्वको उच्च जोखिमपूर्ण देशको सुचिमा नेपाल भूकम्पका हिसाबले ११ औं, बाढीको हिसाबले ३० औं स्थानमा र जलवायु परिवर्तनको हिसावमा चौथो तथा एसियामा छैठौं जोखिमपूर्ण देशको रूपमा रहेको छ। नेपालमा विशेषगरी नियमित रूपमा हुने बाढी, पहिरो, हुरिबतास, आगलागी, चट्याङ, सडक दुर्घटना, असिना, हिमपहिरो तथा महामारी जस्ता मौसमी विपद्बाट हरेक वर्ष लगभग २० हजार भन्दा बढि परिवारहरु प्रभावित हुने गरेका छन्। संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रमले ई.स. २००४ मा जल उत्पन्न प्रकोपबाट भएको क्षतिका आधारमा गरेको जिल्लागत सङ्कटासन्नताको वर्गीकरणमा जाजरकोट अति-सङ्कटासन्न जिल्लाको सूचिमा रहेको छ।

स्वास्थ्य संकट एवं विपद् जोखिमन्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनको प्रमुख उद्देश्य विपद्बाट हुने जोखिम तथा मृत्युदर उल्लेख्य रूपमा घटाउनु, विभिन्न महामारीका कारण उत्पन्न हुनसक्ने स्वास्थ्य संकटको रोकथाम एवं व्यवस्थापन गरी त्यसबाट हुने क्षतिलाई न्यूनिकरण गरी तिनीहरुको उत्थानशीलता बढाएर विकासको दिगोपनालाई स्थायित्व दिनु हो। तीनवटै तहका सरकारको अधिकार बाँडफाँट सम्बन्धि संवैधानिक व्यवस्था, विपद् जोखिमन्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ (२) तथा विपद् जोखिमन्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली २०७५ को दफा ८ (१) एवम् स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ (२) न तथा ११ (४) ख (१५) र स्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५ को दफा ४८ मा प्रवन्ध गरिए बमोजिम स्थानीय तहको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा तोकिएको काम, कर्तव्य र अधिकार २०७५ तथा रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३० को लक्ष्य र मार्ग दर्शन एवम् नीतिगत र कानूनी अधिकार र विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०७६ को पहिलो संशोधन २०७६ ले तय गरेको विधि र प्रक्रिया बमोजिम नगरको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्यलाई चुस्त र प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाउन यस छेडागाड नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पहिलो संस्करणको दस्तावेजको रूपमा तर्जुमा गरिएको छ।

१.२ विपद्बारे संक्षिप्त जानकारी

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिम न्यूनिकरणको सवाल केवल राहत र उद्धार मात्र नभएर समग्रमा आधारभूत मानव अधिकार, मानवीय कानून, विकास निर्माण, गाँस, बास, कपास, शान्ति, सुरक्षा तथा सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक लगायतका हरेक विषयहरूसँग यसको प्रत्यक्ष सम्बन्ध रहन्छ। यस्ता महत्वपूर्ण तथा संवेदनशील विषयहरुलाई मनन गरी विपद् व्यवस्थापन गतिविधिहरुलाई विकासका हरेक पक्षसँग एकीकृत गर्दै दीगो विकास लक्ष्यको अवधारणाभित्र समावेश गरिनुपर्ने आवश्यकता रहेको छ। विपद् व्यवस्थापनका गतिविधिहरुलाई सरकारी तथा गैर सरकारी, विभिन्न सरोकारवाला निकायहरु बीचको आपसी साभेदारी र समन्वयमा सञ्चालन गर्नसकेमा थप प्रभावकारी हुन्छ। विपद्का क्षेत्रमा काम गर्ने निकायहरुकालागि तयार भएको मानवीय घोषणा (स्पेयर) पत्रले निर्दिष्ट गरेको मार्ग-निर्देशन र न्यूनतम मापदण्ड अनुसारको प्रक्रियालाई योजना तयार गर्न कार्यशाला अवलम्बन गरिएको छ साथै यसमा थप समावेश गर्नुपर्ने विषयलाई पनि समेट्ने प्रयास भएको छ। यो दस्तावेज तयार गर्दा देहाय बमोजिमका प्रक्रिया अवलम्बन गरीएको थियो :

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

- वि.सं. २०७२-०७३ मा तयार भएको प्रकोप पूर्वतयारी योजनाको विश्लेषण र क्रमिक रूपमा अद्यावधिक गरिएका दस्तावेजको अध्ययन
- नगर विपद् व्यवस्थापन समितिका सम्पूर्ण विषयगत सदस्यहरुको बीच छलफल तथा गोष्ठी
- विपद् क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरुबाट सूचना संकलन
- नगर विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा पटक-पटक छलफल गरिएको विषयवस्तु तथा निर्णयहरु ।
- अन्य जिल्लाहरुले तयार गरेका स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई सन्दर्भ सामाग्रीको रूपमा लिईएको छ ।
- यो प्रतिकार्य योजनालाई आगामी दिनमा समय सापेक्ष थप परिमार्जित गरिनेछ ।

१.३ योजनाको आवश्यकता र औचित्य

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यशाला गोष्ठीका सहभागीहरु बीच समुह निर्माण गरी विगतको अनुभवको आधारमा आवश्यकताको लेखाजोखा, कमिकमजोरी अर्थात् खाडल पहिचान निम्नानुसार गरिएको थियो :

१.३.१ योजनाको आवश्यकता लेखाजोखा

- सूचना संकलन र प्रवाह विषयमा आवश्यक अभिमूखिकरण र जानकारी
- स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना प्रयोग बारे वार्षिक रूपमा कृत्रिम पूर्वाभ्यास
- वार्षिक रूपमा विपद्का कारण भौतिक संरचना, मानवीय र आर्थिक क्षतिको मुल्यांकन गरेर त्यस समयमा तत्काल कार्य संचालन गराउन आवश्यक बजेटको पूर्वानुमान गर्ने
- विपद्का समयमा तत्कालीन यातायात सुचारु उपलब्धता यकिन गर्ने
- पुनर्निर्माण र पुनस्थापनाकालागि क्षेत्रगत जिम्मेवारी बाँडफाँड
- नगरको भौगोलिक क्षेत्रगत रूपमा सामाग्री भण्डारण
- सम्पूर्ण निकाय र समुदाय स्तरमा आपत्कालीन कोष स्थापना र परिचालन

१.३.२ योजनाको औचित्य

- विपद् प्रतिकार्य पश्चात समिक्षा गर्न
- संस्थागत जिम्मेवारी तथा कार्य अभै परिभाषित गर्दै लैजान
- विपद्का समयमा प्रतिकार्यकालागि आवश्यक सामग्री भण्डारणको व्यवस्थापन गर्न
- स्थानीय तहले आपतकालिन कोष परिचालन निर्देशिकाको व्यवस्थापन गर्न
- सम्पूर्ण कलस्टरको नियमित बैठक बस्ने र प्रगति पेश गर्ने व्यवस्था गर्न
- सम्पूर्ण कार्यालयमा विपद् जोखिम न्यूनिकरण सम्पर्क व्यक्तिको व्यवस्था गर्न
- नगर स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई प्रतिकार्य वारे अभिमूखिकरणको व्यवस्था

१.४ योजनाको उद्देश्य

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद्को समयमा प्रभावितहरुको जीवन रक्षा सम्पत्ति तथा जनधनको सुरक्षा र संरक्षण गरी मानवीय संकटको सामना तथा प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न स्थानीय स्रोत साधन र प्रविधिको उपयोग गर्दै आघातमा परेका व्यक्ति तथा समुदायलाई उचित मानवीय सहायता सुनिश्चित गर्नु र प्रकोपको रोकथाम तथा विपद् जोखिमन्यूनीकरणका लागि नगरको स्रोत साधन एवम् क्षमता वृद्धि गर्दै स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिम व्यवस्थापन पद्धति, संरचना र प्रकृयालाई जवाफदेहीपूर्ण ढंगले परिचालन एवम् कार्यान्वयन गरी छेडागाड नगरपालिकालाई उत्थानशील तथा सुरक्षित नगरको रूपमा विकास गर्नु यस योजनाको प्रमुख उद्देश्य हो जुन निम्नानुसार रहेका छन् :

१. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद्बाट हुने क्षति घटाउनु र प्रभावित हुने व्यक्ति, परिवार तथा समुदायलाई उपयुक्त मानवीय सहायता सुनिश्चित गर्ने ।
२. नगरपालिकामा स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा पूर्वतयारीका गतिविधिहरुलाई व्यवस्थित र समन्वयात्मक रूपमा कार्यान्वयन गर्ने ।
३. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारीकालागि स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम परिचालन गर्ने ।
४. विपद् पूर्वतयारीलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरी विपद् पछि उद्धार राहतकालागि हुने खर्च कम गर्ने ।
५. विभिन्न सरोकारवाला निकाय तथा संस्थाहरुसँगको समन्वय र सहकार्यमा नगरको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य पद्धति, संरचना तथा समग्र क्षमता सुदृढ गर्ने ।
६. विषयगत क्षेत्रका आधारमा नगरको विपद् न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन क्षमता बढाउदै क्षेत्रगत तथा नियमित विकासका कार्यक्रम मार्फत स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिमन्यूनीकरणलाई निरन्तरता दिने ।

विपद्पूर्वतयारीतथाप्रतिकार्ययोजनातर्जुमाप्रक्रिया

१. प्रारम्भिक छलफल र विषयगत क्षेत्रको पहिचान

२.नगरको संकटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखा

३.योजना तर्जुमा बैठक तथा कार्यशाला

४.योजनाको प्रारम्भिक मस्यौदा तयारी

५.सरोकारवालाहरुको बैठक र मस्यौदामाथि छलफल

६.अन्तिम मस्यौदा तयारी र स्वीकृति

१.५ योजना तर्जुमा प्रक्रिया

छेडागाड नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पहिलो मस्यौदाको रूपमा तर्जुमा गरिएको छ । यस नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाउने सन्दर्भमा २०७८ चैत्रमा नगर विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा छलफल भयो । यस बैठकले स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने निर्णय गर्‍यो । स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणालीले नगरपालिकालाई स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्न प्राविधिक र आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने सहमति बमोजिम नगरपालिका र स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणालीका प्रतिनिधि केशव राणा रहेको योजना मस्यौदा समिति निर्माण भयो । विधि, प्रक्रिया र कार्यतालिका तय गरी योजना तर्जुमाको प्रक्रिया शुरु गरियो ।

नगर विपद् व्यवस्थापन समिति, वडाध्यक्षहरु र सरोकारवालाहरु बीचमा छलफल गरी नगरपालिकाको सडकटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखा गरियो । यही छलफलबाट विषयगत क्षेत्रको पहिचान गरी ७ वटा विषयगत क्षेत्र निर्धारण गरियो । सडकटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणका आधारमा पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु निर्धारण गरियो । त्यसपछि विषयगत क्षेत्र र संयुक्त योजना तर्जुमा बैठकहरु सञ्चालन गरी त्यसका आधारमा योजनाको मस्यौदा तयार गरियो । सरोकारवालाहरुको बैठक आयोजना गरी मस्यौदा माथि छलफल र पृष्ठपोषण लिने कार्य सम्पन्न गरियो । प्राप्त पृष्ठपोषण समेतलाई समेटेर योजनाको अन्तिम मस्यौदा तयार गरि स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा भएको हो ।

१.६ योजना तर्जुमा एवम् कार्यान्वयनका आधारभुत मान्यता

१. नगरपालिका क्षेत्रमा गरिने स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिमन्यूनीकरण, व्यवस्थापन, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य तथा पुनर्निर्माणका सम्पूर्ण गतिविधिहरू नगरपालिकाको नेतृत्वमा हुनेछन् ।
२. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्यमा कहींकतै रिक्तता हुन नदिन र सन्तुलित कार्यान्वयनको लागि ७ वटा विषयगत क्षेत्रको प्रबन्ध गरिएको छ । यस नगरपालिकामा कार्यरत सबै सरोकारवालानिकायहरू तथा संघसंस्थाहरूले आफ्नो कार्यक्षेत्र बमोजिम सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रसँगको समन्वयमा प्रतिकार्य र पूर्वतयारीका गतिविधिहरूमा सहयोग गर्नेछन् ।
३. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद्प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्य मानविय सहायताकालागि गरिने सहयोग एकद्वार नीति बमोजिम नगरपालिकाको स्वीकृत मापदण्ड र प्रक्रिया अनुसार हुनेछ ।
४. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्य विषयगत क्षेत्रको समन्वय तथा नगरपालिकाको नेतृत्वमा हुनेछ र लेखाजोखा, सुचना व्यवस्थापन, श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन एकिकृत पद्धति अनुरूप हुनेछ ।
५. समुदाय, सामाजिक संघसंस्था तथा सरकारी निकायहरूको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्यक्षमता विकास गरी नगरपालिकाको समग्र विपद् व्यवस्थापन क्षमता सुदृढ गरिनेछ ।
६. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा प्रतिकार्यको काम स्थानीय सरकारको नेतृत्व तथा समन्वय, सामाजिक तथा नागरिक क्षेत्रको सहयोग र नीजि क्षेत्रसँगको साभेदारीमा हुनेछ ।
७. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्यको गतिविधि तथा मानवीय सहायताका कार्यहरू सुशासनको मान्यता अनुरूप पारदर्शी, सहभागितामुलक र समावेशी हुनेछन् ।
८. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्य तथा मानवीय सहायताका गतिविधिहरू मानवता, तटस्थता, निष्पक्षता र स्वतन्त्रता जस्ता मानवीयताका मुलभुत सिद्धान्तमा आधारित हुनेछन् ।
९. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्यमा उपलब्ध स्थानीय श्रोतसाधन र जनशक्तिको अधिकतम प्रयोग र परिचालनको नीति लिईनेछ ।
१०. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्यलाई प्राथमिकताका आधारमा क्षेत्रगत विकासका नियमित गतिविधिहरूसँग एकीकृत गरी विकासमा मुलप्रवाहीकरण गर्दै नगरपालिकाको समग्र उत्थानशीलतामा विकास गरिनेछ ।

खण्ड दुई: विपद् जोखिम व्यवस्थापनको अवस्था

२.१ छेडागाड नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

जाजरकोट जिल्ला कर्णाली प्रदेशको एक सुन्दर र ऐतिहासिक पहाडी जिल्लाको रूपमा चिनिन्छ भने यो जिल्लामा रहेका कुल ३ वटा नगरपालिका र ४ वटा गाँउपालिक गरेर जम्मा ७ वटा स्थानिय निकाय रहेका छन् । नेपाल सरकारको घना वस्ती भएको क्षेत्रहरूलाई जनसंख्याको आधारमा नगरपालिकाको रूप दिई क्रमिक गतिमा भौतिक सुविधा सम्पन्न बनाई स्थानिय आर्थिक गतिविधिको केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने निति अनुरूप वि.सं. २०७३ सालमा छेडागाड नगरपालिका स्थापना भएको हो । जिल्ला सदरमुकाम खलंगा देखि भन्दा १० कोश पश्चिममा अवस्थित यस छेडागाड नगरपालिका जुन साविक दशेरा, साल्मा, कार्किगाँउ, भाप्रा, पजारु र सुवानाउली गा.वि.स. (VDC) लाई समायोजन गरी राज्यको पुर्नसंरचना सँगै यो छेडागाड नगरपालिका घोषणा भई आफ्नो प्रशासनिक एवं अन्य विकासका काममा गति ल्दै आईरहेको छ । यस नगरपालिकाको क्षेत्रफल २८४.२० वर्ग किलोमिटर रहेको छ, जुन जाजरकोट जिल्लामा रहेका नगरपालिका मध्ये क्षेत्रफलको आधारमा दोस्रो ठुलो नगरपालिका हो । यस नगरपालिकामा जम्मा १३ वटा वडाहरू रहेका छन् भने नगर कार्यापालिकाको कार्यालय कार्कीगाँउ जाजरकोटमा रहेको छ । यस छेडागाड नगरपालिका धरातलिय रूपमा केही भु-भाग समथर तटीय क्षेत्रमा अवस्थित भएतापनि प्राय उच्च पहाडी भू-भाग रहेको छ र उच्च पहाडी भु-भागमा कडा किसिमको चट्टान (पत्रे चट्टान) रहेकाले, बाढी र पहिरोको दृष्टिले बढी संवेदनशील मानिनुका साथै वर्षेनी भुक्षय, बाढी, पहिरो, नदी कटान हुने गरेको छ । यसरी वातावरणीय असन्तुलनका कारण हुने प्राकृतिक प्रकोपका कारण ठूलो जनधनको क्षति समेत हुने गरेको छ । यस नगरपालिकामा विभिन्न प्रकोपहरू जस्तै भूकम्प, बाढी, पहिरो, स्वास्थ्य संकट (महामारी), सडक दुर्घटना, र आगलागीले प्रत्यक्ष प्रभाव पारिरहेको छन् । विक्रम संवत् २०७३ सालमा बाढी र पहिरो संगसंगै गएको थियो र त्यसबाट करीब रु. १ करोड बराबरको आर्थिक क्षति भएको थियो भने करीब १८ रोपनि जमिनमा क्षती पूचाएको थियो भने ९ घरपरिवार विस्थापित भएका थिए । उक्त घटनाबाट प्रभावितकालागि राहात स्वरुप यस नगरपालिकाले राहत सामाग्री वितरण गरेको थियो । थुप्रै स्थानका पूर्वाधारहरूको पुर्ननिर्माणमा लगानी गर्नका साथै घरवार विहिनकालागि नगरपालिकाको सहजीकरणमा विभिन्न गैससहरूले घर पुर्ननिर्माणमा सहयोग गरेका थिए । त्यस्तै वि.सं. २०७६/०७७ सालमा यस छेडागाड नगरपालिकामा कोभिड-१९ महामारीले विकराल रूप लिएको थियो । उक्तमहामारीबाट ६ जनाको (जिल्ला बाहिर) मृत्यु भएको थियो, ८५ लाख बराबरको आर्थिक क्षति भएको थियो, भने यसले समजमा त्रास सृजना गरेको थियो । छेडागाड नगरपालिकामा वर्षेनी भाडापखाला, आँऊ, हैजा जस्ता स्वास्थ्य समस्याहरू देखा पर्ने गरेका छन् ।

२.१.१ छेडागाड नगरपालिकाको भौगोलिक बनावट सम्बन्धी सामान्य जानकारी

यस नगरपालिकाको सीमाना पूर्वमा भेरी नगरपालिका, पश्चिममा दैलेख जिल्ला, उत्तरमा कुशे गाँउपालिका र जुनिचाँदे गाँउपालिका रहनुको साथै दक्षिणमा शिवलय गाँउपालिका रहेको छ । छेडागाड नगरपालिका समुद्रि सतहबाट करीब १५६० मीटर उचाईमा रहेको छ ।

२.१.२ भू-धरातलिय स्वरूप तथा क्षेत्र

- करीव बीच भागमा छेडागाड खोला, अग्ला-अग्ला पहाडहरु छन् ।
- सरुगाड र सुवागाड खोला मिलेर छेडागाड खोला बनेको छ ।
- अक्षांश २८ डिग्रि ३७ मिनेट ४८ सेकेण्ड उत्तर देखि २८ डिग्रि १२ मिनेट १२ सेकेण्ड अक्षांश
- देशान्तर ८१ डिग्रि ५२ मिनेट ४८ सेकेण्ड पूर्व देखि ८२ डिग्रि ९ मिनेट ३६ सेकेण्ड देशान्तर
- सबै भन्दा अग्लो भू-भाग: २८५५ मिटर
- सबै भन्दा होचो भू-भाग: ६४१ मिटर

तालिका १: छेडागाड नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरण

वडा नं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
क्षेत्रफल व.कि.मि.	२९.८४	२१.११	२२.०६	१६.१८	८.३३	२१.२७	१३.३७	१६.९७	२०.००	३६.४८	१७.७१	३७.२६	२३.६४
घरधुरी संख्या	६००	५१८	५२२	४१६	४९२	६२४	१४२	५८३	३६६	६५५	५६९	७३०	६४३
पुरुष जनसंख्या	१८०७	१६९७	१७२९	१३४३	१४२४	१७७१	४४५	१६७१	११९१	१७९२	१६८७	१९९३	१७९५
महिला जनसंख्या	१८२८	१६७१	१६४७	१२४३	१३६७	१८३१	४४६	१६९४	१२१६	१६३७	१६४८	१९६२	१७४४
अन्य जनसंख्या	-	-	-	१	-	-	-	-	२	-	-	-	१
जम्मा जनसंख्या	३६३५	३३६८	३३७६	२५८७	२७९१	३६०२	८९१	३३६५	२४०९	३४२९	३३३५	३९५५	३५४०

श्रोत: छेडागाड नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण २०७६

२.२ विपद्का घटना एवं क्षति विश्लेषण

२०७८ साल चैत्रमा गरिएको छेडागाड नगरपालिकाको प्रकोप, सडकटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखाको आधारमा भुकम्प, पहिरो, बाढी, कोभिड-१९, सडक दुर्घटना, कुकुरको टोकाई, आगलागी र चट्याड गरेर ८ प्रकारका विपद्का घटनाहरु विगतमा हुने गरेको पाईयो ।

तालिका २ : छेडागाड नगरपालिकामा विगतमा भएका विपद्का घटनाहरु र यसबाट भएको क्षति

विपद्को घटना/ समय	प्रभावित स्थान/क्षेत्र	विषयक्षेत्रमा परेको प्रभाव	मानवीयक्षति	आर्थिक क्षति	पुष्ट्याईका आधार
भुकम्प २०७२	सबै वडा	१३ घर चर्कीएका	भएन	६० लाख	छलफल
पहिरो २०७३ (वर्षेनी)	वडा नम्बर १, ३, ५, र १३	-११ रोपनि खेतीयोग्य जमीन क्षती -२५ घरमा क्षती	भएन	७० लाख	छलफल तथा तथ्यांक
बाढी २०७५ (वर्षेनी)	वडा नम्बर १, ३, ५, र १३	७ रोपनी खेतीयोग्य जमीन नष्ट	भएन	३५ लाख	छलफल

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

कोभिड-१९ रोग २०७६	सबै वडा	स्वास्थ्य, शिक्षा तथा सामाजिक क्षेत्र	२५९ जना संक्रमित र ६ जनाको मृत्यु	८५ लाख	छलफल, स्वास्थ्य शाखाको तथ्यांक
चट्याङ्ग	सबै वडा	घरहरु चर्कीएका	भएन	२ लाख	छलफल
आगलागी २०७३	वडा नं. ७	- खाद्यसंकट	छैन	३५ लाख	छलफल
सडक दुर्घटना २०७६	वडा नं. ६	स्वास्थ्य समस्या	भएन	५५ लाख	छलफल

श्रोत:नगरपालिकाको प्रकोप सङ्ग्रासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखा, २०७८

२.३ प्रकोपको स्तरीकरण

छेडागाड नगरपालिकाको भौगोलिक क्षेत्रभित्र विभिन्न कालखण्डमा घटेका घटनाक्रमको इतिहास केलाउँदा तथा त्यसप्रकारका विपद्बाट मानवीय, भौतिक, आर्थिक, सामाजिक तथा प्राकृतिक क्षतिको आँकलन गर्दा यस नगरपालिकामा हुनसक्ने विपद्लाई निम्नानुसार स्तरीकरण गरिएको छ।

तालिकाः प्रकोपको स्तरीकरण

प्रकोप	भुकम्प	पहिरो	बाढी	कोभिड-१९	सडक दुर्घटना	आगलागी	चट्याङ
स्तर	पहिलो	दोस्रो	तेस्रो	चौथो	पाँचौ	छैठो	सातौ

श्रोत:नगरपालिकाको प्रकोप सङ्ग्रासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखा, २०७८

२.४ प्रकोपको मौसमी विश्लेषण

अवस्थिति तथा भौगर्भिक कारणले उत्पन्नहुने भुकम्प जस्ता प्राकृतिक प्रकोप जुनसुकै समय र स्थानमा आउन सक्छन्, जसको कुनै मौसमी प्रकृति हुँदैन र भुकम्पकोलागि हरेक समय उत्तिकै जोखिमपूर्ण छ। बाढी, पहिरो जस्ता जलवायु तथा मौसमजन्य प्रकोपका घटना मौसममा निर्भर रहन्छन्। मनसुनी हावापानीको क्षेत्रमा अवस्थित नेपालमा हावापानीको विशेषता त्यसै अनुरूप निर्धारण भएको हुन्छ। नेपालमा वार्षिक रूपमा ८० प्रतिशत वर्षात वर्षायामको ४ महिनामा हुने गर्दछ भने हिउँदे वर्षा कम मात्र हुने गर्छ। यसर्थ बाढी, पहिरो जस्ता जलउत्पन्न प्रकोप जेठ महिना देखि असोजसम्मको ४/५ महिनाको अवधिमा बढी हुने गर्दछ। हिउँदको समय सुख्खा हुने तथा फाल्गुन चैत्रमा हावाहुरी पनि बढ्ने हुँदा आगलागीका घटना पनि बढ्छन्। सडक दुर्घटनाको कुनै मौसमी प्रकृती नभएपनि वर्षायाममा सडकको अवस्था विग्रने भएकाले प्राय बढी सडक दुर्घटना हुने गरेको तथ्य छ। त्यस्तै महामारीको पनि खासै मौसमी प्रकृती नभएता पनि भाडापखाला तथा हैजा जस्ता महामारी वर्षायाममा हुने गर्दछन् भने श्वासप्रश्वास सम्बन्धि स्वास्थ्य समयस्या जाडोयाममा हुने गर्दछन्।

प्रकोप पात्रो विश्लेषणले प्रकोपको मौसमी प्रकृती अनुसार पूर्वतयारीको लागि कुन समयमा केन्द्रित हुने र प्रतिकार्यको लागि कुन समयमा तत्पर रहने भन्ने योजना तयार गर्न मद्दत गर्दछ। छेडागाड नगरपालिकाको सन्दर्भमा जेष्ठ महिना देखि असोज महिनासम्म बढी विपद्का घटनाहरु हुन सक्ने समय हो। यस समयमा सबैभन्दा बढी पहिरो तथा बाढीका

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

घटनाहरु हुने गर्दछन् । महामारी, सडक दुर्घटना र भुकम्प जहिले पनि घट्न सक्दछन् । त्यसैले मनसुन शुरु हुनुभन्दा अगाडी बैशाखमा नै पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पुनरावलोकन गर्ने, आवश्यक र तत्काल गर्नुपर्ने तयारीहरु गर्ने, संयन्त्र, जनशक्ति, उपकरण तयारी अवस्थामा राख्ने गर्नुपर्दछ जसले गर्दा विपद्लाई समयमा छिटो र व्यवस्थित तरीकाले व्यवस्थापन गर्न टेवा पुग्दछ ।

तालिका ४: छेडागाड नगरपालिकाको प्रकोप पात्रो

प्रकोप	बैशाख	जेष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसीर	पौष	माघ	फाल्गुन	चैत्र
भुकम्प												
पहिरो												
वाढी												
कोभिड-१९												
सडक दुर्घटना												
कुकुरको टोकाइ												
आगलागी												
चट्याड												

श्रोत:नगरपालिकाको प्रकोप सङ्गटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखा, २०७८

२.५ सामाजिक सङ्गटासन्नता विश्लेषण

एउटै विपद्को घटनाबाट पनि फरक सामाजिक समुह र उमेर समुहका मानिसलाई फरक किसिमले प्रभाव र असर पर्दछ । अपङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, बृद्धबृद्धा, दीर्घरोगी तथा गर्भवती र शिशुलाई स्तनपान गर्दै गरेका आमाहरु अन्य व्यक्तिको तुलनामा विपद्को जोखिम उच्चहुने गर्दछ । २०७२ सालमा गएको विनासकारी भुकम्पमा परेर ५५ प्रतिशत महिला तथा ४५ प्रतिशत पुरुषको मृत्यु भएको थियो । यस नगरपालिकामा जम्मा जनसंख्या ४०२८३ (श्रोत: छेडागाड नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण २०७६) छ जस मध्य १ वर्ष मुनिको जनसंख्या २.६९* प्रतिशत छ, ५ वर्ष मुनिको जनसंख्या १३.५३** प्रतिशत छ भने ६० वर्ष माथिको जनसंख्या ५.७९** प्रतिशत रहेको छ । अपेक्षित गर्भवतिको जनसंख्या ३.४७* प्रतिशत रहेको छ । विशेष गरी अपङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, बृद्धबृद्धा, दीर्घरोगी तथा गर्भवती र शिशुलाई स्तनपान गर्दै गरेका आमाहरु अन्य व्यक्तिको तुलनामा विपद्को उच्च जोखिममा हुने भएकाले विपद् न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य सञ्चालन र मानवीय सहायताकालागि काम गर्दा यस प्रकारका जोखिममा रहेका वर्गलाई प्राथमिकतामा राखेर उचित सम्बोधन गर्नुपर्छ ।

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

तालिका ५: छेडागाड नगरपालिकाको संवेदनशिल एवम् जोखिमा रहेका समुह र परिवारको वडागत जनसंख्या

वडा नं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	जम्मा (प्रतिशत)
१ वर्ष मुनि	१०१	९१	१०८	६४	७७	८९	२५	८७	६८	९८	७९	१०४	८५	२.६९*
५ वर्ष मुनि	४८७	४६५	४७८	३५६	४१३	५०५	१२९	४८३	३६१	३४५	३८९	५३१	५०८	१३.५३**
६० वर्ष माथि	२१०	२०७	२४६	१८१	१५५	२२२	५०	१७५	१५५	८५	१८६	२४९	२११	५.७९**
अपेक्षित गर्भवती	१३०	११८	१४०	८३	१००	११५	३३	११२	८७	१२७	१०२	१३४	११०	३.४७*
अपाङ्गता														

*लक्षित जनसंख्या (TP) ४००३९, २०७८/७९, DHIS2

** श्रोत: छेडागाड नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण २०७६ (जम्मा जनसंख्या, ४०२८३)

२.६ प्रकोप सङ्घटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण

विद्यमान प्रकोप सङ्घटासन्नता, विगतमा विपद्बाट भएको असर, छलफलबाट आएका तथ्य तथा सुचनाका साथै अन्य सुचनाहरूको विश्लेषण समेतको आधारमा छेडागाड नगरपालिकाको प्रमुख प्रकोपहरूको जोखिम स्तर निर्धारण गरिएको छ । कुनै पनि प्रकोपको सङ्घटासन्नतामा रहेका समुदाय तथा जनसंख्याको संवेदनशीलता, विपद्का घटनाको प्रकृति, गाम्भीर्यता र प्रभावको विस्तार जस्ता कुराहरूको आधारमा उच्च, मध्यम र न्यून गरी जोखिम स्तर निर्धारण गरिएको छ । यसरी विश्लेषण गर्दा छेडागाड नगरपालिकामा भुकम्प, पहिरो, बाढी, कोभिड-१९ महामारीको उच्च जोखिम रहेको देखिन्छ भने सडक दुर्घटना, चट्याङ्ग र आगलागीको मध्यम जोखिम देखिन्छ ।

तालिका ६: छेडागाड नगरपालिकाको प्रकोप सङ्घटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण

विपद् (Disaster)	सङ्घटासन्नता (Vulnerability)	आवृत्ति(Frequency)	गाम्भीर्यता(Intensity)	प्रभाव(Impact)	जोखिम(Risk)
भुकम्प	उच्च (३) - सिंगो हिमालय क्षेत्र नै उच्च जोखिममा रहेको - भौगर्भिक दरारहरू नजिकै रहेको - भवन संरचनाहरू कमजोर रहेको - उच्च जोखिममा रहेको जनसंख्या	मध्यम (२)	उच्च (३)	उच्च (३)	उच्च (५४)
पहिरो	उच्च (३) - ठुलाठुला पहाड नै पहाड रहेको (कम समथरजमिन) - भिरालो जमिन - डाँडा तथा भिरलो जमिनमा वस्ती नै वस्ती - प्रकृतिक श्रोतको तिब्र दोहन तथा उत्खनन्	उच्च (३)	मध्यम (३)	मध्यम (२)	उच्च (५४)

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

	- उच्च जोखिममा रहेको जनसंख्या				
बाढी	मध्यम (२) - तटीय आसपासमा रहेको वस्ती - बाढी सँगसँगै पहिरो जानु - प्रकृतिक श्रोतको तिब्र दोहन तथा उत्खनन् - उच्च जोखिममा रहेको जनसंख्या	मध्यम (२)	मध्यम (२)	मध्यम (२)	मध्यम(१६)
कोभिड-१९	उच्च (३) - उच्च संक्रामक रोग - कमजोर स्वास्थ्य पूर्वाधार र तयारी - सावधानीका उपायहरुको कमजोर पालना - उच्च जोखिममा रहेको जनसंख्या	मध्यम (२)	उच्च (३)	उच्च (३)	उच्च (५४)
सडक दुर्घटना	मध्यम (२) - विस्तार तथा निर्माण हुदै गरेको सडक - सडकको कमजोर गुणस्तर - कमजोर गुणस्तरका सवारी साधन	उच्च (३)	उच्च (३)	मध्यम (२)	उच्च (३६)
आगलागी	मध्यम (२) - जंगलमा लगाएको आगो वस्तीमा फैलीनु - तापमानमा बृद्धि	मध्यम (२)	मध्यम (२)	मध्यम (२)	मध्यम(१६)
चट्याड	मध्यम (२) - प्राकृतिक मौसमी कारणले	मध्यम (२)	मध्यम (२)	मध्यम (२)	मध्यम(१६)

२.७ सम्भाव्य प्रकोप प्रभाव आँकलन तथा नक्साङ्कन

तालिका७: छेडागाड नगरपालिकाको सम्भाव्य प्रकोप आँकलन तथा नक्साङ्कन

प्रकोप	उच्च जोखिम वडा	उच्च जोखिम वस्ती	जोखिम मा रहेका घरधुरी	जोखिम मा रहेको जनसंख्या	विद्यालय	स्वास्थ्य संस्था	खानेपानी संरचना	सडक खण्ड
भुकम्प	सबै वडा	सबै वस्ती	६८६०	४०२८३	सबै विद्यालय	१६	सबै	सबै
पहिरो	१,२,३, ४,५,६ र १३	खारा, रिट्टेखोला, साल्मा खोला, डेढकुला, काँडाखेत, कल्यानखोला, सान्ताखोला, जेवातडा, तिजुखोला, बैसेनी, दह, सुवाकुला, बैकुन्द, नाउलीखोला, कुवाखोला, अधेरीखोला, खाराखोला, सिम्लि	३८१५	२२८९९	१,२,३,४,५,६ र १३ नं.वडाका	१,२,३,४,५,६ र १३	सबै	सबै
बाढी	१,२,३, ४,५,६ र १३	खारा, रिट्टेखोला, साल्मा खोला, डेढकुला, काँडाखेत, कल्यानखोला, सान्ताखोला, जेवातडा, तिजुखोला, बैसेनी, दह, सुवाकुला, बैकुन्द, नाउलीखोला, कुवाखोला, अधेरीखोला, खाराखोला, सिम्लि	३८१५	२२८९९	१,२,३,४,५,६ र १३ नं.वडाका	१,२,३,४,५,६ र १३		
कोभिड-१९	सबै वडा	सबै वस्ती	६८६०	४०२८३	सबै विद्यालय	सबै		
सडक दुर्घटना	६	चखेली	६२४					
आगलागी	सबै वडा	चखेली, मनघाट, दशेरा, टिकाचौर	४९०	२४५०				
चट्याड	सबै वडा	सबै वस्ती	६८६०	४०२८३				

२.८ सम्भावित विपद् जोखिम विश्लेषण

तलिका ८: छेडागाड नगरपालिकाको सम्भावित जोखिम विश्लेषण

प्रम'ख विपद्	उच्च जोखिम वडा	उच्च जोखिम वस्तीहरू	जोखिममा रहेको पूर्वाधार	जोखिममा रहेका घरधुरी	जोखिममा रहेको जनसंख्या
बाढी	१,२,३,४,५,६ र १३	खारा, रिठ्ठेखोला, साल्मा खोला, डेढकुला, काँडाखेत, कल्यानखोला, सान्ताखोला, जेवातडा, तिजुखोला, बैसेनी, दह, सुवाकुला, बैकुन्द, नाउलीखोला, कुवाखोला, अघेरीखोला, खाराखोला, सिम्लि	खानेपानी - सडक - खेतियोग्यजमिन - घरहरू तथा वस्ती - स्वास्थ्य भवन - विद्युत - वनजडगल - विद्यालय - पुल - सडक	३८१५	२२८९९
पहिरो	१,२,३,४,५,६ र १३	खारा, रिठ्ठेखोला, साल्मा खोला, डेढकुला, काँडाखेत, कल्यानखोला, सान्ताखोला, जेवातडा, तिजुखोला, बैसेनी, दह, सुवाकुला, बैकुन्द, नाउलीखोला, कुवाखोला, अघेरीखोला, खाराखोला, सिम्लि	- खानेपानी - सडक - खेतियोग्य जमिन - घरहरू तथा वस्ती - स्वास्थ्य भवन - विद्युत - वनजडगल - विद्यालय - पुल - सडक	३८१५	२२८९९
आगलागी	सबै वडा	चंखेली, मनघाट, दशेरा, टिकाचौर	- वनजडगल - वस्ती - खानेपानीको पाइप	४९०	२३५०
सडक दुर्घटना	६	चंखेली			
कोभिड- १९	सबै वडा	सबै वस्ती		६८६०	४०२८३
चट्याड	सबै वडा	सबै वस्ती		६८६०	४०२८३

२.९ विपद्को अनुमानित परिदृष्य

छेडागाड नगरपालिकाको बहुप्रकोपको अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा भुकम्प, पहिरो, बाढी, कोभिड-१९, सडक दुर्घटना, आगलागी र चट्याड जस्ता विपद् एवम् महामारीजन्य स्वास्थ्य संकटको जोखिम देखिन्छ। छलफलबाट गरिएको सङ्गटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणबाट प्रत्येक वर्ष दोहोरिरहने पहिरो र बाढी बाट ३८१५ घरधुरी जोखिममा रहेको देखिन्छ भने २२८९९ जनसंख्या प्रत्यक्ष रुपमा प्रभावीत हुने देखिन्छ। भुकम्प र कोभिड-१९ जस्ता स्वास्थ्य संकटजन्य विपद्को प्रभाव अझ भेरै विस्तार हुनसक्ने देखिन्छ। त्यसैले समयमै आवश्यक तयारी गर्नुपर्दछ।

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

तालिका ९: संवेदनशील एवम् जोखिममा रहेको समुह र परिवारको जनसंख्या

जोखिममा रहेको तथा संवेदनशील जनसंख्या	१ वर्ष मुनिको जनसंख्या	५ वर्ष मुनिको जनसंख्या	६० वर्ष माथिको जनसंख्या	अपेक्षित तगर्भवती	अपाङ्गता भएको जनसंख्या	जम्मा
प्रभावित हुनसक्ने अनुमानित जनसंख्या	१०७६*	५४५०**	२३३२**	१३९९*		१६४६४

*लक्षित जनसंख्या (TP) ४००३९, २०७८/७९, DHIS2

** श्रोत: छेडागाड नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण २०७६ (जम्मा जनसंख्या, ४०२८३)

२.१० नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण

विपद् एवम् स्वास्थ्य संकटको प्रभावकारी रूपमा प्रतिकार्य, पर्याप्त पूर्वतयारी र विपद् पछिको परिस्थितिलाई यथाशीघ्र सामान्य अवस्थामा फर्काउन तथा विपद् जोखिमन्यूनीकरणका गतिविधिहरु संचालन गर्न आवश्यक पर्ने संस्था, संरचना, नीति, कानून, योजना, पूर्वाधार, भौतिक स्रोत साधन, प्राकृतिक स्रोत, आर्थिक स्रोत, सामाजिक स्रोत र मानवीय स्रोतको विद्यमान अवस्थाको लेखाजोखा र नगरको विपद् प्रतिकार्य क्षमता सुदृढ गर्नको लागि नगरपालिकाको क्षमता अभिवृद्धिको आवश्यकता विश्लेषण यस प्रकार छ ।

तालिका १०: छेडागाड नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण

क्षेत्र	अवस्था विश्लेषण	आवश्यकता विश्लेषण
कानून, नीति, योजना	<ul style="list-style-type: none"> - विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली नभएको - विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन भएको - विपद् व्यवस्थापन नीति नभएको - स्वास्थ्य नीति भएको - विपद् कोष व्यवस्थापन कार्यविधि नभएको - विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना नभएको - स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य योजना नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> - विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली तथा नीति बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने । - स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गरेर प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने ।
संस्था तथा संरचना	<ul style="list-style-type: none"> - स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको - वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको - द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) को गठन भएको - स्थानीय आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्रको स्थापना र संचालन गठन भएको - विषयगतक्षेत्र (Cluster) को गठन भएको 	<ul style="list-style-type: none"> - स्थानीय आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्रको संचालन तथा जानकारी अद्यावधिक गर्नुपर्ने । - खोज, उद्धार, प्राथमिक उपचार, विपद् लेखाजोखा कार्यदल गठन गर्नुपर्ने ।
पूर्व सुचना तथा विपद् सुचना व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकाको स्वास्थ्य सम्बन्धि डिजिटल प्रोफाइल तयार भएको - नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र स्थापना र सञ्चालन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकाको स्वास्थ्य सम्बन्धि प्रोफाइलमा स्वास्थ्य संकट सम्बन्धि विवरण पनि समावेश गर्नुपर्ने । - नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र सञ्चालन तथा जानकारी अद्यावधिक गर्नुपर्ने ।

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

	<ul style="list-style-type: none"> - नगरको विपद् जोखिम एवम् स्वास्थ्य संकट सम्बन्धि नक्शांकन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरको प्रोफाईलमा विपद् जोखिम एवम् स्वास्थ्य संकट सम्बन्धि विवरण तथा नक्शांकन
पूर्वाधार एवं भौतिकश्रोत साधन	<ul style="list-style-type: none"> - खानेपानी, विद्युत तथा सडक प्रयाप्त र गुणस्तरीय नभएको । - स्वास्थ्य संस्था (अस्पताल १, स्वास्थ्य चौकी ६, आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र ८, सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई १) - विद्यालय (क्याम्पस १, मा.वि.१५, आधारभुत विद्यालय ७७) - नगरमा १ वटा एम्बुलेन्स रहेको । - दमकल सेवा नभएको । 	<ul style="list-style-type: none"> - खानेपानी, विद्युत तथा सडकको पहुँच र विस्तार प्रयाप्त रूपमा गर्नुपर्ने । - सबै वडामा सामान्यखोज उद्धारका सामाग्रीहरु, स्वास्थ्य एवम् सुरक्षाका सामाग्रीको प्रबन्ध गर्नुपर्ने । - आपतकालीन अश्रय स्थल बनाउन सकिने सामुदायिक भवन तथा खुल्ला ठाँउमा खानेपानी, विद्युत तथा सडकको पहुँच पुऱ्याउनु पर्ने । - नगरमा आगलागीको समस्या देखिएकाले उपयुक्त दमकल सेवाको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
प्राकृतिक श्रोत	<ul style="list-style-type: none"> - वन क्षेत्र भएको - नदीनाला / पानीका मुहान भएका - खुलाचउर भएको - बाँसघारी नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> - वनक्षेत्र, नदीनाला / पानीका मुहानको संरक्षण गर्नुपर्ने ।
सामाजिक श्रोत	<ul style="list-style-type: none"> - टोल सुधार समिति, बालक्लब, युवा क्लब तथा आमा समुह भएको । - सामुदायिक भवन ६ वटा छन् । - सामाजिक, सामुदायिक संघ संस्था भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> - सामाजिक संस्था तथा श्रोतहरुलाई विपद् न्यूनीकरण तथा पूर्वतयारीमा संलग्न गराउने नीति र कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने । - सामाजिक संस्थाहरुको संयन्त्र बनाई उनीहरुको श्रोतलाई एकीकृत रूपमा परिचालन गर्नुपर्ने ।
आर्थिक श्रोत	<ul style="list-style-type: none"> - बैंक १ वटा छ । - बचत समुह १५० वटा र सहकारी (लघुवित्त) ४ वटा छन् । - विपद् कोष ४० लाख छ । 	<ul style="list-style-type: none"> नीति तथा प्रक्रिया तय गरेर आर्थिक क्षेत्रलाई विपद् न्यूनीकरण, पूर्वतयारी तथा व्यवस्थापनमा संलग्न गराउने र परिचालन गर्ने नीति तथा कार्यक्रम बनाउनु पर्ने ।
मानवीय श्रोत	<ul style="list-style-type: none"> - स्वास्थ्यकर्मी ९३ जना तथा अस्थायी आवास निर्माण गर्नसक्ने जनशक्ति २५ जना रहेका छन् । - नेपाल प्रहरी ४५ जना रहेका छन् । - विपद् सम्बन्धि तालिम दिन सक्ने जनशक्ति (६जना) छन् । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकामा रहेका दक्ष जनशक्तिलाई संगठित रूपमा विपद् प्रतिकार्य र पूर्वतयारी तथा व्यवस्थापनका लागि तयारी गर्नुपर्ने । - वडा तथा वस्तीस्तरमा आवश्यक जनशक्तिको विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने ।

२.११ विषय क्षेत्र तथा कार्य जिम्मेवारी

यस छेडागाड नगरपालिकाले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनकालागि विश्वव्यापी तथा राष्ट्रिय तहमा भएका विषयगत क्षेत्रको अभ्यास, स्थानीय आवश्यकता र नगरपालिकाको संस्थागत संरचना अनुसार ७ वटा विषयगत क्षेत्र निर्धारण गरिएको छ र विषयगत क्षेत्रको जिम्मेवारी देहायबमोजिम छ ।

तालिका ११: विषयगत क्षेत्र र यसको नेतृत्व

क्र. सं.	विषयगत क्षेत्र	नेतृत्व/शाखा
१.	समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र	नगर प्रमुख- नगर विपद् व्यवस्थापन समिति शाखा- वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा
२.	प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र	संयोजक- सामाजिक विकास विषयगत समिति शाखा- स्वास्थ्य शाखा
३.	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र	संयोजक- वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषयगत समिति शाखा- वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा
४.	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र	संयोजक- सामाजिक विकास विषयगत समिति शाखा- खानेपानी तथा सरसफाई शाखा
५.	आपत्कालीन संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र	संयोजक- सामाजिक विकास विषयगत समिति शाखा- शिक्षा शाखा
६.	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र	संयोजक- वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषयगत समिति शाखा- नगर आपत्कालीनकार्य सञ्चलन केन्द्र
७.	जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र	संयोजक- पूर्वाधार विकास विषयगत समिति शाखा- पूर्वाधार विकास शाखा

३.११.१ समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र

नगरपालिका क्षेत्रमा कुनै पनि विपद्को घटना वा स्वास्थ्य संकटको अवस्था श्रृजना भएमा तत्काल प्रतिकार्यमा एकवद्ध भएर मानवीय जीवन रक्षा तथा सम्पत्तिको सुरक्षा गरी जनजीवन सामान्य अवस्थामा ल्याउनु पर्ने हुन्छ । यसका लागि नगर विपद् व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षको रुपमा विपद् प्रतिकार्यको सम्पूर्ण नेतृत्व नगर प्रमुखले गर्नुपर्दछ । विपद्को परिस्थितिमा अन्य विषयगत क्षेत्रका साथै नगरपालिका मातहतका श्रोत साधन र सबै संयन्त्रहरु प्रतिकार्यका लागि परिचालन गर्नुपर्दछ । विपद्को प्रभाव अनुसार बाह्य सहयोगको लागि नगरपालिका भित्र र बाहिर, जिल्ला, प्रदेश तथा केन्द्रिय निकायसम्म समन्वय गर्नुपर्दछ । विपद्को समयमा विपद्बाट प्रभावित समुदायमा तुरुन्त खोज, उद्धार, प्राथमिक उपचार र राहत वितरणको लागि समन्वय गर्ने, विपद् प्रभावितहरुको पहिचान गरी परिचय पत्र उपलब्ध गराउने, मानिसको मृत्यु भएमा एकीन गरी शव व्यवस्थापनको प्रबन्ध मिलाउने र यसको लागि समयमै आवश्यक पूर्वतयारी गर्नु नै समन्वय, खोज तथा उद्धार क्षेत्रको मुख्य काम हो । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व नगर प्रमुखले गर्नेछन् । नगरपालिकामा रहेका सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, निजी क्षेत्रका प्रतिनिधि र अन्य सबै विषय क्षेत्रका संयोजकहरु यसमा सदस्य रहन्छन् । नगर पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत यस विषयगत क्षेत्रको सदस्य सचिवको रुपमा रहन्छन् ।

२.११.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण

विपद्को समयमा खोज उद्धार कार्यसँगै घाईतेहरुको जीवन रक्षाकोलागि प्राथमिक उपचार सेवा आवश्यक पर्दछ साथै गम्भीर प्रकृतिका घाईतेहरुकोलागि थप उपचारको प्रबन्ध गर्नुपर्दछ । प्रभावित समुदाय तथा आश्रयस्थलमा स्वास्थ्य सेवालाई निरन्तरता दिनुपर्ने हुन्छ । महामारीजन्य विपद् तथा स्वास्थ्य संकटको समयमा स्वास्थ्य क्षेत्रको प्रमुख भूमिका रहन्छ । विपद् प्रभावित समुदायका बालबालिक, बृद्धबृद्धा, गर्भवती तथा स्तनपान गराउने आमाहरुको लागि थप पोषणयुक्त खानाको आवश्यकता पर्दछ । नगरको स्वास्थ्य संरचना र क्षमताको परिचालन गरी प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य सेवा र पोषणको प्रबन्ध गर्नु यस विषयगत क्षेत्रको प्रमुख जिम्मेवारी हो । यस विषयगत क्षेत्रले कोभिड-१९ जस्ता स्वास्थ्य महामारीको संक्रमण, रोकथाम, नियन्त्रण र व्यवस्थापनको कार्य समेत गर्नेछ । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व नगरपालिकाको सामाजिक विकास समितिको संयोजकले गर्दछन् भने नगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखा प्रमुख सदस्य सचिव रहन्छन् । नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्था तथा अस्पतालहरु र स्वास्थ्य तथा पोषणको क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाका प्रतिनिधिहरु यस विषयगत क्षेत्रका सदस्य रहने व्यवस्था छ ।

२.११.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र

नगरपालिका क्षेत्रमा कुनैपनि विपद्को घटना वा स्वास्थ्य संकट हुन गएमा त्यसबाट विस्थापित तथा प्रभावित भएकाहरुलाई बस्नका लागि आश्रयस्थल र सबै प्रभावितहरुलाई आवश्यक खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराउने तथा अन्य गैर खाद्य सामाग्री एवम् कपडाको प्रबन्ध गर्ने । महामारीजन्य स्वास्थ्य संकटको समयमा क्वारेन्टिन एवम् आईसोलेसन केन्द्रहरुको व्यवस्थापन गर्ने, खोज उद्धार, राहत एवम् स्वास्थ्य सामाग्रीहरुको खरिद तथा भण्डारण एवम् ढुवानीको व्यवस्था गर्ने, विपद् लेखाजोखा लगायतका कामको आवश्यक बन्दोबस्ती मिलाउने यस विषयगत क्षेत्रको जिम्मेवारी हो । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको संयोजकले गर्दछन् भने विपद् व्यवस्थापन सम्पर्क अधिकृत सदस्य सचिवको रुपमा रहने व्यवस्था छ ।

२.११.४ खानेपानी, सरसफाई तथा प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र

विपद् पश्चात प्रभावित समुदायमा खानेपानी तथा सरसफाईका पूर्वाधारहरुमा क्षेति हुन सक्दछ । विस्थापितहरुले आश्रय लिएको आश्रय स्थलमा खानेपानी र सरसफाईको उचित र पर्याप्त प्रबन्ध गर्नुपर्दछ । विपद् पश्चात सरसफाई र स्वच्छताको उचित प्रबन्ध नभएको खण्डमा थप स्वास्थ्यजन्य महामारी फैलन सक्छन् । विपद् प्रभावित समुदाय तथा अस्थायी आश्रयस्थल वा क्वारेन्टिन र आईसोलेसन केन्द्रमा खानेपानी एवम् सरसफाईको प्रबन्ध तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन गर्नु, प्रभावितहरुको लागि मापदण्ड अनुसारको सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धनका सामाग्रीहरुको सुनिश्चितता गर्नु, विपद्जन्य घटनाबाट सिर्जना भएका फोहोरहरुको व्यवस्थापन, मरेका पशु चौपायको व्यवस्थापन, व्यक्तिगत सरसफाईका सामाग्रीको व्यवस्थापन र विपद्बाट क्षति भएका खानेपानी तथा सरसफाईका पूर्वाधारहरुको पुनर्स्थापना गर्न सहयोग गर्नु यस विषयगत क्षेत्रको मुख्य जिम्मेवारी हो । खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनको क्षेत्रमा कार्य गर्ने संस्थाका प्रतिनिधिहरु यस विषयगत क्षेत्रको सदस्य रहन्छन् ।

२.११.५ संरक्षण तथा आपत्कालीन शिक्षा विषय क्षेत्र

विपद्को घटना पछि समुदाय तथा परिवारहरु विस्थापित हुन्छन् जहा कतिपय बालबालिकाले अविभावक गुमाउँछन् । यस्तो विषम अवस्थामा महिला र बालबालिका माथि हिंसाका घटनाहरु बढ्नसक्छन् । छेडागाड नगरपालिकामा धेरै विद्यालयहरु पहिरो तथा बाढीको जोखिममा छन् र विगतमा पनि प्रभावित हुँदै आईरहेका छन् । वि.सं.२०७२ सालको भुकम्पमा परी थुप्रै विद्यालयहरुमा असर पच्यो । यो भन्दा ठुलो भुकम्प आएको खण्डमा अधिकांश विद्यालयमा क्षती पुग्न सक्छ । कोभिड-१९ को महामारीका कारण लामो समय विद्यालय बन्द भए । संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्रले विपद्को समयमा किशोरी, गर्भवती, सुत्केरी, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, दीर्घ रोगी तथा वृद्धवृद्धाहरुको संरक्षण गर्ने, आवश्यक पर्ने सामग्रीहरु जस्तै सेनेटरी प्याड, लक्ताकपडा उपलब्ध गराउने, प्रभावितलाई मनोसामाजिक परामर्श प्रदान गर्ने र हिंसामुक्त वातावरण सिर्जना गर्ने जस्ता जिम्मेवारी निर्वाह गर्नुपर्दछ । विद्यालयहरु क्षती भएमा वा भौतिक उपस्थितिमा विद्यालय सञ्चालन गर्ने अवस्था नभएमा तत्काल शैक्षिक गतिविधिहरुलाई निरन्तरताको लागि वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने र सामान्य अवस्थामा यसको लागि पूर्वतयारी तथा सुरक्षित विद्यालय कार्यढाँचालाई कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने, संरक्षण तथा शिक्षा क्षेत्रको क्षति र आवश्यकको लेखाजोखा गरी पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणमा सहयोग गर्ने र विद्यालय मार्फत स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् सुरक्षा सम्बन्धि चेतना समुदायमा फैलाउने यस विषयगत क्षेत्रको मुख्य जिम्मेवारी हो । नगरपालिकाको सामाजिक विकास समितिको संयोजकले यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्दछन् भने शिक्षा शाखा प्रमुख सदस्य सचिव रहन्छन् । नगरपालिकामा रहेका संरक्षण तथा शिक्षा क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाका प्रतिनिधिहरु यस विषयगत क्षेत्रको सदस्य रहन्छन् ।

२.११.६ विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गर्न विपद्संग सम्बन्धित र अन्य सामाजिक, आर्थिक तथ्याङ्कको आवश्यकता पर्दछ । अझ विपद् पश्चात खोज, उद्धार, राहत र प्रतिकार्यका कामहरु अघि बढाउन विपद्को सामान्य तथा विषयगत क्षतिको तथ्याङ्क आवश्यक पर्दछ । यस विषय क्षेत्रले विपद्को क्षति तथा नोक्सानीको लेखाजोखा गर्ने यी सुचनाहरुलाई व्यवस्थापन गर्ने र विषयगत क्षेत्रका विवरणहरु सम्बन्धित क्षेत्रलाई उपलब्ध गराई पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा सहयोग गर्दछ । वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, वडा कार्यालय र स्थानीय सुरक्षा निकायसंग समन्वय गरी प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा गरी तत्काल विपद्को क्षतिको सुचना संकलन गर्ने संयन्त्र विकास गर्ने । क्षतिको प्रारम्भिक लेखाजोखा तथा क्षेत्रगत आवश्यक लेखाजोखा गर्न गृह मन्त्रालयले तयार गरेको विपद् लेखाजोखा मार्गदर्शनको आधारमा आवश्यक फारम तयार गर्ने र तालिम दिई जनशक्ति तयार गर्ने । क्षतिको आधारमा प्रभावितहरुको वर्गीकरण गरी परिचय पत्र उपलब्ध गराउन स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सहयोग गर्ने । विपद्का सुचनाहरु नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा व्यवस्थापन गर्ने र निर्धारित प्रक्रिया बमोजिम जिल्ला, प्रदेश तथा केन्द्रीय आपत्कालीनकार्य सञ्चालन केन्द्रमा आदानप्रदान गर्ने यस विषयगत क्षेत्रको मुख्य जिम्मेवारी हो । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको संयोजकले गर्नेछन् भने स्थानीय आपत्कालीनकार्य सञ्चालन केन्द्र हेर्ने अधिकृत सदस्य सचिवको रूपमा रहनेछन् । नेपाल रेडक्रस सोसाईटी लगायत

विपद् लेखाजोखा क्षेत्रमा अनुभव भएका र स्वयम् सेवक परिचालन गर्ने क्षमता भएका स्थानीय संस्थाहरु यसका सदस्यका रूपमा रहनेछन् ।

२.११.७ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को कारण अवरुद्ध हुनपुगेका अत्यावश्यक सेवाहरु जस्तै सडक, विद्युत, खानेपानी, टेलीफोन आदी तत्काल सेवा सुचारु गर्ने र त्यस्ता सेवा प्रदान गर्ने निकायहरुमा क्षती पुगेमा वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने, सामाजिक, आर्थिक पूर्वाधार र अवस्थालाई चलायमान बनाई जनजीवन सामान्य बनाउने जिम्मेवारी निर्वाह गर्दछ । विपद् पश्चात विस्थापितहरुलाई तत्काल अस्थायी आश्रयस्थल व्यवस्थापन गर्न तथा आवास, खानेपानी, सरसफाई लगायतका अस्थायी पूर्वाधार तयार गर्न सहयोग गर्दछ । त्यसैगरी पुनर्स्थापनाको चरणमा स्थायी संरचनाहरु पुनर्निर्माण नहुँदासम्मको लागि अस्थायी संरचना तथा पूर्वाधार तयार गर्ने काम गर्दछ । आपत्कालीन पूर्वाधार क्षती भएर आवतजावत अवरुद्ध भएमा सेवा सुचारु गर्नको लागि तत्काल अस्थायी पूर्वाधार निर्माण गर्ने । नगरपालिकाले कुनै पनि पूर्वाधार निर्माण गर्दा मापदण्ड बमोजिम र विपद् सुरक्षित भएको सुनिश्चित गर्ने । आपत्कालीन प्रयोजनकालागि अस्थायी आश्रयस्थल, त्यसमा आवश्यक पर्ने खानेपानी तथा सरसफाईका पूर्वाधारहरु तयार गर्ने । विपद्बाट क्षती भएका संरचना तथा पूर्वाधारहरुको पुनर्निर्माण गर्दा बहुप्रकोपको जोखिमबाट सुरक्षित स्तरीय मापदण्ड अनुसार भएको सुनिश्चित गर्ने । यस विषयगत क्षेत्रको काम विपद्को तत्कालको अपस्था देखि पुनर्निर्माणको काम नसकिदासम्म लामो समयसम्म पनि चल्न सक्छ र विपद् व्यवस्थापनका ४ वटै चरणमा काम गर्नुपर्ने हुन्छ । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व पूर्वाधार विकास समितिको संयोजकले गर्नेछन् भने पूर्वाधार विकास शाखा प्रमुख सदस्य सचिवको रूपमा रहनेछन् ।

नोट: माथि उल्लिखित विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व र सदस्य संस्थाहरुको विवरण अनुसूची ३ मा राखिएको छ ।

खण्ड तीन: पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

३.१ सामान्य पूर्वतयारी योजना

छेडागाड नगरपालिका बहुप्रकोपको जोखिममा छ । विपद्को सम्भावन र त्यसबाट हुनसक्ने जनधनको क्षतिकम गर्न र पर्याप्त पूर्वतयारी गरी विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य क्षमता सुदृढ गर्न नगर विपद् व्यवस्थापन समितिले पूर्वतयारीका विभिन्न गतिविधिहरु नियमित रुपमा गर्नुपर्ने हुन्छ । विपद् पूर्वतयारी र विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट व्यवस्थापनलाई विकासका गतिविधिहरुमा जोडेर जोखिमका श्रोतहरुको न्यूनीकरण गर्दै प्रतिकार्यका लागि आधार तयार गर्न सामान्य पूर्वतयारीका रुपमा देहायबमोजिमको कार्य योजना तयार गरिएको छ ।

तालिका १२: छेडागाड नगरपालिकाको सामान्य पूर्वतयारी योजना

क्र. सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी
१.	नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा सञ्चार एवम् खोज, उद्धार तथा प्राथमिक उपचार सामाग्रीको प्रबन्ध गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
२.	नगरपालिकाका सबै वडाहरुमा समुदायमा आधारित खोज, उद्धार कार्यदल गठन गर्ने	तत्काल	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
३.	प्रदेश र केन्द्रीय तहसँग समन्वय हुने गरी विपद् जोखिमन्यूनीकरण वेभ (Web)पोर्टल विकास गरि सञ्चालन गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
४.	विपद् पश्चातको आवश्यकको लेखाजोखाको लागि आधुनिक सुचना प्रविधिको उपयोग गरेर द्रुत आँकलन प्रणाली प्रक्रिया तयार गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
५.	आपत्कालीन अस्थायी आश्रयस्थलको लागि नगरमा खुल्ला क्षेत्र पहिचान गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
६.	प्रत्येक सार्वजनिक, सरकारी र व्यवसायिक भवनमा आपत्कालीन निकासी मार्ग (Evacuation route) र आपत्कालीन भेला हुने स्थान (Assembly point) छुट्याई विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने र गराउने	२०७९ अशोज भित्र	सबै सम्बन्धित कार्यालयहरु		सम्बन्धित कार्यालयहरु
७.	वडामा भएका सामुदायिक भवनहरुमा आपत्कालीन अस्थायी आश्रयस्थल तथा क्वारेन्टिन सञ्चालनको लागि सडक, खानेपानी तथा सरसफाईका पूर्वाधार तयार गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	पहिचान गरिएका स्थानहरु	आवश्यकता अनुसार	पूर्वाधार विकास शाखा
८.	प्रत्येक वडामा आपत्कालीन आश्रयस्थल तथा क्वारेन्टिन/आईसोलेसन सेन्टरमा प्रयोग गर्न सकिने सुरक्षित सामुदायिक भवनको पहिचान/निर्माण गर्ने	नियमित	वडा	प्रत्येक वडामा कम्तिमा १	पूर्वाधार विकास शाखा वडा कार्यालय
९.	विपद्बाट हुने मानवीय क्षती, बालीमा हुने क्षती, पशु, घर तथा सम्पत्तिको लागि कार्यविधि बनाई बीमा गर्न प्रोत्साहन गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका क्षेत्र		नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

१०.	विपद् जोखिम व्यवस्थापनकालागि समुदायमा आधारित संस्थाहरु, स्थानीय गैर संस्थाहरु, स्थायी प्रकृतीका उपभोक्त समितिहरु र नागरिक संस्थाहरुबीच सहकार्यको लागि संयन्त्र तयार गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका क्षेत्र		नगर/वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
११.	नगर क्षेत्रका प्रमुख प्रकोपहरु (भुकम्प, आगलागी र सडक दुर्घटना, महामारी नियन्त्रण) को लागि परिदृष्यमा आधारित कृतिम घटना अभ्यास नियमित सञ्चालन गर्ने	नियमित	नगरपालिका क्षेत्र	वार्षिक	नगर/वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
१२.	नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना वार्षिक रुपमा अद्यावधिक गर्ने	नियमित	नगरपालिका	वार्षिक	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
१३.	सबै विषयगत क्षेत्रको कार्यतालिका बनाएर नियमित बैठक बस्ने	नियमित	नगरपालिका	त्रैमासिक	सबै विषयगत क्षेत्र

३.२ पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

यस नगरपालिकामा पर्न सक्ने विपद् त्यसको पूर्वानुमानित आँकलनका आधारमा देहायबमोजि ७ वटा विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारीका कार्यहरु निर्धारण गरिएको छ । उक्त क्रियाकलापहरु कार्यान्वयनको जिम्मेवारी सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको हुनेछ भने आवश्यकता अनुसार अन्य निकायवा क्षेत्रसँग समन्वय गरी काम गर्नेछन् ।

३.२.१ समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र

क्रं सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	वडा तहमा गठन भएका खोज, उद्धार टोलीलाई तालिम दिएर प्रथम सामुदायिक उद्धारक (First Community Responder) तयार गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	वडा	१३	सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, अन्य सभेदार संस्थाहरु
२.	खोज तथा उद्धारको लागि आवश्यक उपकरण तथा सामग्रीहरुको आँकलन गरी खरीद गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	१	सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, अन्य सभेदार संस्थाहरु
३.	खोज तथा उद्धार टोली परिचालनको लागि न्युनतम खोज तथा उद्धारका सामग्री खरीद गरी तयारी अवस्थामा राख्ने	२०७९ अशोज भित्र	वडा	१३	सुरक्षा निकाय, वडा कार्यालय
४.	खोज तथा उद्धारकालागि प्रयोग गर्न सकिने सवारी साधनहरु र एम्बुलेन्सहरुको सुची र सम्पर्क व्यक्तिको विवरण तयार गर्ने	नियमित	नगरपालिका	१	सम्बन्धित कार्यालय
५.	सबै विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरु तथा सरोकारवाला निकाय र संस्थाहरुको सम्पर्क ठेगाना अद्यावधिक राख्ने	नियमित	नगरपालिका	१	सबै विषयगत क्षेत्र

३.२.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र

क्रं. सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाको समन्वयमा द्रुतप्रतिकार्य टोली(RRT) गठन गर्ने	तत्काल	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
२.	नगरका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आपत्कालीन प्रयोजनकोलागि औषधिको बफर स्टक व्यवस्थापन गर्ने र औषधि उपलब्ध भएको सुनिश्चित गर्ने	नियमित	वडा	स्वास्थ्य संस्था अनुसार	सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था
३.	वडा तहमा प्राथमिक उपचार कार्यदल गठन गर्ने	तत्काल	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
४.	स्वास्थ्यकर्मी, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविक र वडा स्तरीय कार्यदलका सदस्यहरूकोलागि प्राथमिक उपचार तालिम सञ्चालन गर्ने	नियमित	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, सुरक्षा निकाय
५.	समुदायमा जनस्वास्थ्य सम्बन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	नियमित	वडा	१३	नगर/वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
६.	विपद्को समयमा गर्भवती तथा सुत्केरी महिला र बालबालिकाहरूमा पोषण आवश्यकता पूर्तिकालागि पुरक खाना आवश्यकताको आँकलन गर्ने	नियमित	वडा	१३	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
७.	आपत्कालीन अवस्थामा घाईतेहरूको थप उपचारको लागि रिफरल प्रक्रिया तय गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

३.२.३ आपतकालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र

क्रं. सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्यतथा गैर खाद्य सामग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरूको सम्पर्क ठेगाना अद्यावधिक राख्ने	नियमित	नगरपालिका	१	सम्बन्धित संस्था
२.	नगरमा भएकाहेभी ईक्वीपमेन्ट, ढुवानीका साधनहरू तथा सवारी साधनहरूको लगत तयार गरी आपत्कालीन अवस्थामा प्रयोग गर्न निजी क्षेत्रसंग सम्झौता गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	१	सम्बन्धित संस्था
३.	नगरपालिकामा कम्तिमा प्रत्येक वडामा १०० परिवारकोलागि आवश्यक पर्ने गैर खाद्य सामग्री सेटको स्टक राख्ने	२०७९ अशोज भित्र	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
४.	प्रत्येक वडामा कम्तिमा १०० परिवारका लागि अस्थायी आश्रयको लागि बहुप्रकोपबाट सुरक्षित स्थान पहिचान गरी राख्ने	२०७९ अशोज भित्र	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति,

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

५.	नगरमा कम्तिमा ३०० परिवार तथा १५०० जनसंख्याकोलागि आवश्यक पर्ने गैर खाद्य सामाग्री भण्डारणको क्षमता भएको गोदामघरको व्यवस्था गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	१	
६.	पहिचान गरिएको स्थानमा अस्थायी आश्रयस्थलकालागि आवश्यक पूर्वाधार, खानेपानी, सरसफाईको प्रबन्ध तथा तत्काल टहरा बनाउन सक्ने व्यवस्था गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	पूर्वाधार विकास शाखा
७.	पहिचान गरिएका वा तयार गरिएका अस्थायी आश्रयस्थलका सञ्चालन र सुविधाहरु महामारीको समयमा क्वारेन्टिन एवम् आईसोलेसन केन्द्रको रुपमा प्रयोग गर्न सक्ने र स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न मिल्ने गरी विकास गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	पूर्वाधार विकास शाखा

३.२.४ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र

क्र. सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन सम्बन्धि आवश्यकताको आँकलन गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	१	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन शाखा
२.	विपद् लेखाजोखा टोलीलाई खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्रको विपद् सूचना संकलनको तालिम दिने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा
३.	कम्तिमा ५०० परिवारलाई पुग्ने आपत्कालीन सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन सामाग्री भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा
४.	आपत्कालीन आश्रयस्थल वा आश्रयस्थल पहिचान गरिएका खुल्ला क्षेत्रमा खानेपानी आपूर्तिको श्रोत र आवश्यक सामाग्रीको प्रबन्ध गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा
५.	रेडियो, टि.भि., पत्रपत्रिका र सामाजिक मिडिया मार्फत सरसफाई सम्बन्धि चेतनामुलक कार्यक्रम प्रसारण गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	नियमित	सम्बन्धित शाखा
६.	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको सम्पर्क अद्यावधिक राख्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा

३.२.५ संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र

क्र. सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	सबै विषयगत क्षेत्रलाई महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकको	निरन्तर	नगरपालिका	सबै विषयगत क्षेत्र	महिला तथा बालबालिका शाखा

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

	संरक्षणका तरीकाहरु बारे जानकारी दिने				
२.	विपद्को समयमा संरक्षण एवम् सुरक्षाका लागि चाहिने सामग्रीहरु खरीद गरेर भण्डारण गर्ने	निरन्तर	नगरपालिका	अनुमानित आंकलन अनुसार	महिला तथा बालबालिका शाखा
३.	विद्यालयका शिक्षक र महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकलाई आधारभुत मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धि तालिमदिने	निरन्तर	नगरपालिका	सबै वडा र विद्यालय	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, सुरक्षानिकाय
४.	सबै विद्यालयमा विद्यालय सुरक्षा कार्यान्वयन कार्यविधि बमोजिम सुरक्षित विद्यालयका न्यूनतम गतिविधि सञ्चालन गर्न सहजीकरण गर्ने	निरन्तर/ तत्काल	विद्यालय	सबै विद्यालय	महिला तथा बालबालिका शाखा
५.	विद्यालयहरुको संकटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखाको लागि सहयोग गर्ने	तत्काल	विद्यालय	सबै विद्यालय	महिला तथा बालबालिका शाखा र अन्य सम्बन्धित निकायहरु
६.	विद्यालयहरुको सिकाईलाई निरन्तरता दिन र पूर्वतयारी सहितको विद्यालय सुरक्षा योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने	२०७९ अशोज भिन्न	विद्यालय	सबै विद्यालय	सम्बन्धित शाखा
७.	विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा प्रध्यानाध्यापकहरुलाई विद्यालय सुरक्षा सम्बन्धि तालिम दिने	२०७९ अशोज भिन्न	विद्यालय	सबै विद्यालय	महिला तथा बालबालिका शाखा र अन्य सम्बन्धित निकाय
८.	कृत्रिम घटना तथा सिमुलेसन अभ्यास सञ्चालन गर्न नगरपालिका र विद्यालयहरुसंग समन्वय गर्ने	निरन्तर	विद्यालय	सबै विद्यालय	सम्बन्धित शाखा
९.	वैकल्पिक सिकाई सञ्चालनकालागि कार्यविधि र सामग्री तयारी अवस्थामा राख्ने	तत्काल	नगरपालिका	सबै विद्यालय	सम्बन्धित शाखा
१०.	सबै विद्यालयहरुमा अस्थायी सिकाई केन्द्र सञ्चालनकालागि आवश्यक सामग्रीहरु तयारी अवस्थामा राख्ने	तत्काल	विद्यालय	सबै विद्यालय	सम्बन्धित शाखा
११.	संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको सम्पर्क अद्यावधिक गर्ने	२०७९ अशोज भिन्न	नगरपालिका		महिला तथा बालबालिका शाखा

३.२.६ विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

क्रं सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र मार्फत विपद् सम्बन्धि सुचना संकलन, व्यवस्थापन र प्रशारणको व्यवस्था मिलाउने	२०७९ अशोज भिन्न	नगरपालिका	१	जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र
२.	वडा तहमा विपद् लेखाजोखा टोली तयार गर्ने	२०७९ अशोज भिन्न	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
३.	विपद् लेखाजोखा टोलीका सदस्यहरुलाई विपद् लेखाजोखा सम्बन्धि तालिम दिने	२०७९ अशोज भिन्न			सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
४.	समुदाय स्तरमा विपद्को समयमा सुचना प्रवाह गर्न SMSमार्फत सुचना प्रसार गर्ने समुहगत प्रणालीको विकास गर्ने	२०७९ अशोज भिन्न	नगरपालिका		मोबाईल सेवा प्रदायक
५.	स्थानीय रेडियो FM तथा अन्य सामाजिक मिडियाबाट जनचेतनामूलक सन्देशहरु प्रवाह गर्ने	निरन्तर	नगरपालिका		मिडियाकर्मी
६.	नगरपालिकाको विपद् सम्बन्धि सम्पूर्ण सुचना तथा गतिविधिहरु नियमित अद्यावधिक गर्ने	निरन्तर	नगरपालिका		सम्बन्धित शाखा तथा नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
७.	विपद् सुचना प्रवाह प्रक्रिया तय गरी वस्तीमा भएका घटनाको तत्काल स्थानीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा अद्यावधिक हुने प्रबन्ध मिलाउने	निरन्तर	नगरपालिका		सम्बन्धित शाखा तथा नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

३.२.७ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

क्रं सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	जोखिम संवेदनशील भू-उपयोग योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने	२०७९ अशोज भिन्न	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा
२.	पूर्ण रुपमा भवन आचार संहिता कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्ने गराउने	२०७९ अशोज भिन्न	नगरपालिका		सम्बन्धित शाखा
३.	जोखिमयुक्त क्षेत्रहरुको दोहन र अतिक्रमणमा नियन्त्रण गर्ने	तत्काल	नगरपालिका		सम्बन्धित शाखा
४.	पहिचान गरिएका आपत्कालीन आश्रयस्थलमा अस्थायी आवास, सरसफाई, खानेपानी, सडक र बिजुलीको पूर्वाधार तयार गर्ने	तत्काल	नगरपालिका		सम्बन्धित शाखा
५.	ग्रामीण सडक निर्माण जस्ता पूर्वाधार विकास गर्दा प्राविधिक र वातावरणीय अध्ययन अनुसार विपद् जोखिम नबढ्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने	तत्काल	नगरपालिका		सम्बन्धित शाखा

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

६.	संरचना तथा पूर्वाधारको पुनर्निर्माण अझ राम्रो थप बलियोको मान्यता अनुरूप गर्ने	तत्काल	नगरपालिका		सम्बन्धित शाखा
७.	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको सम्पर्क विवरण अद्यावधिक राख्ने र विषयगत क्षेत्रको नियमित बैठक गर्ने	तत्काल	नगरपालिका		सम्बन्धित शाखा

३.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य (कार्यविधि) योजना

आपत्कालीन प्रतिकार्य योजनामा विपद्को समय र विपद् पश्चात तुरुन्तै चाल्नुपर्ने खोज, उद्धार, उपचार एवम् जोखिम क्षेत्रबाट प्रभावितहरुलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण राहत वितरणका र विपद् लेखाजोखा तथा सुचना व्यवस्थापन र संप्रेषणका क्रियाकलापहरु सहित प्रत्येक विषयगत क्षेत्र परिचालनको समय तालिका सहितको कार्यविधि समावेश गरिएको छ । यसकालागि देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरु तर्जुमा गरिएको छ :

३.३.१ समग्र व्यवस्थापन, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति आकस्मिक बैठक बसी हरेक विषयगत क्षेत्रलाई तयारी अवस्थामा रहन निर्देशन दिने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बस्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	३.	खोज, उद्धार र सुरक्षाको लागि सुरक्षाकर्मी परिचालन गर्ने	सुरक्षानिकाय
	४.	खोज तथा उद्धारकालागि आवश्यक सामग्री र यातायातको बन्दोबस्त गर्ने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	५.	घाईतेहरुको शिघ्र उद्धार गर्ने र बेपत्ताहरुको खोजी कार्यलाई तीव्रता दिने	सुरक्षा निकाय
	६.	सम्भावित जोखिम क्षेत्रका समुदायको सुरक्षित स्थानान्तरण गर्ने	सुरक्षा निकाय, वडा समिति
	७.	घाईतेहरुको तत्काल प्राथमिक उपचारकालागि आवश्यक समन्वय गर्ने	प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र
	८.	मृतकहरुको पहिचान गरी मुचुल्का गरेर शव आफन्तको जिम्मा लगाउने	वडा समिति
२४ घण्टा देखि ७दिनसम्म	९.	खोज तथा उद्धार कार्यलाई आवश्यकताअनुसार निरन्तरता दिने	सुरक्षा निकाय
	१०.	२४ घण्टाको कामको प्रगती समीक्षा गरी थपखोज तथा उद्धार कार्य अघि बढाउने	सुरक्षा निकाय
	११.	प्रभावितहरुको व्यक्तिगत सम्पत्ति तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको सुरक्षाको लागि सुरक्षाकर्मी परिचालन गर्ने	सुरक्षा निकाय
	१२.	आवश्यकता अनुसार शव व्यवस्थापनकार्यलाई निरन्तरता दिने	सुरक्षा निकाय
	१३.	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक दुत लेखाजोखा गर्नको लागि सबै विषयगत क्षेत्रलाई समन्वय तथा परिचालन गर्ने	सुरक्षा निकाय
	१४.	विपद्को घटनाको प्रकृती हेरी आवश्यकता अनुसार जिल्ला, प्रदेश तथा सङ्घ सरकारसंग समन्वय गर्ने	
	१५.	आवश्यकता अनुसार खोज उद्धार कार्यलाई निरन्तरता दिने	सुरक्षा निकाय
	१६.	विपद्मा हराएका वा नष्ट भएका अत्यावश्यक दस्तावेजहरुको लगत सङ्कलन गर्ने	वडा कार्यालय, सुरक्षा निकाय

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

७दिन १महिना	देखि	१७.	हराएकावा नष्ट भएकाकागजातहरुको पुनर्निर्माण तत्काल गर्ने	बडा कार्यालय
		१८.	विषयगत क्षेत्रको विस्तृत लेखाजोखाको आधारमा विपद्बाट भएको क्षतीको लागि पुनर्स्थापना योजना तयार गर्न समन्वय गर्ने	सबै विषयगत क्षेत्र
		१९.	विपद् पश्चात आवश्यकता लेखाजोखाको आधारमा नगरपालिकाको पुनर्निर्माण योजना तयार गर्न समन्वय गर्ने	सबै विषयगत क्षेत्र

३.३.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बसेर अवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	घाईतेको खोज तथा उद्धारसँगै प्राथमिक उपचारकालागि प्राथमिक उपचार टोली परिचालन गर्ने	समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र
	३.	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा प्राथमिक उपचार डेस्क स्थापना गरी सेवा सञ्चालन गर्ने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	४.	गम्भीर अवस्थाका घाईतेहरुलाई थपउ पचारको लागि रिफर गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	५.	दीर्घ रोगीहरु पहिचान गरी उनिहरुको लागि औषधि तथा उपचार सेवाउ पलब्ध गराउने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
२४ घण्टा देखि ७ दिन	६.	मपदण्ड अनुसार शुद्ध पिउने पानी र प्रभावितहरुको अवस्था अनुसार पोषणयुक्त खानाको सुनिश्चितता गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र, खाद्यविषय क्षेत्र
	७.	विपद् प्रभावित क्षेत्र तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा नियमित औषधि उपचारका साथसाथै गर्भवती जाँच, सुत्केरी र परिवार जियोजन सेवालार्ई निरन्तरता दिने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	८.	मनोसामाजिक परामर्श सेवा सञ्चालनलाई आवश्यकता अनुसार निरन्तरता दिने	संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र
	९.	अस्थायी आश्रयस्थल तथा प्रभावित समुदायमा महामारीजन्य विपद् फैलिन नदिन रोकथामका उपायहरु अपनाउने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
७ दिन देखि १ महिना	१०.	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको विषयगत आवश्यकता लेखाजोखा गरी पुनर्स्थापना योजना तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	११.	आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्य उपचार र सेवाप्रवाहलाई निरन्तरता दिने	प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र
	१२.	थप महामारी फैलिन नदिन रोकथामका उपायहरु निरन्तर गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
	१३.	स्वास्थ्य क्षेत्रको विपद् पछिको आवश्यकताको लेखाजोखा गरी पुनर्निर्माण योजना तयार गर्ने	जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

३.३.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरू	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बोलाउने र अवस्था विश्लेषण गर्ने, प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आँकलन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	विस्थापितहरूको लागि तत्काल अस्थायी बसोबासको प्रबन्ध गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	३.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाकोलागि आवश्यक बन्दोबस्त गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	४.	उद्धारकर्मी, स्वास्थ्यकर्मी तथा घाईतेहरूको ओसारपसार र राहत सामग्रीको ओसारपसार गर्नकोलागि यातायातका साधनहरूको प्रबन्ध गर्ने	समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र
	५.	विस्थापित तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा रहेका सबै परिवारका लागि तत्काल खानमिल्ने खाद्य सामग्री उपलब्ध गराउने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	६.	विपद् प्रभावितहरूलाई गर्मीको समयमा भुल र जाडो समयमा न्यानो कपडाको प्रबन्ध गर्ने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
२४ घण्टा देखि ७ दिन	७.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाका आधारमा आगामी एक महिनाको लागि खाद्य तथा गैर खाद्य आवश्यकताको आँकलन गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	८.	प्रभावितहरूको लागि अस्थायी आश्रयस्थलमा बसोबासको प्रबन्ध गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	९.	आश्रयस्थलमा शौचालय, खानेपानी, सरसफाई तथा औषधि उपचारकोलागि अन्य विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
	१०.	विस्थापित तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा रहेका सबै परिवारको लागि खाद्य सामग्री, खाना पकाउने भाँडाकुँडा र ओढ्ने ओच्छ्याउने सामग्री उपलब्ध गराउने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	११.	अपांगता भएका व्यक्ति, एकल महिला र पुरुषकालागि उपयुक्त आश्रयस्थलको प्रबन्ध गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र
	१२.	विपद्को कारण आघातमा रहेका व्यक्तिहरूलाई आश्रयस्थलमा नै मनोसामाजिक परामर्श सेवाप्रदान गर्ने प्रबन्ध गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र
	१३.	अस्थायी आश्रयस्थलमा बालबालिकालाई खेल्ने ठाँउको प्रबन्ध गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र
७ देखि १ महिना	१४.	आवश्यकता अनुसार विस्थापितहरूलाई घर फर्किने वातावरण तयार गरी घर फर्काउने	
	१५.	भौतिक संरचना पुनर्निर्माणकालागि आवश्यक काठ सहूलियत दरमा उपलब्ध गराउन सामुदायिक वनउपभोक्ता समुहसँग समन्वय गर्ने	सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति
	१६.	अस्थायी आश्रयस्थलमा रहेका बालबालिकाको सिचाई निरन्तरताकोलागि नगरपालिकाको शिक्षा र शिक्षा विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र
	१७.	विपद् पश्चातको लेखाजोखाको लागि आवश्यक बन्दोबस्त मिलाउने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

३.३.४ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनविषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बसी अवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	प्रभावित समुदाय तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा शुद्ध पिउने पानी, तथा सरसफाईको लागि मापदण्ड अनुसारको आवश्यकपानीको प्रबन्ध गर्ने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
२४ घण्टा देखि ७ दिन	३.	खानेपानी तथा सरसफाई आवश्यकताको आँकलन गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	४.	अस्थायी आश्रयस्थलमा सरसफाईका अस्थायी संरचनाहरु तयार गर्ने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	५.	प्रभावित समुदायमा सामान्य क्षती भएका खानेपानी तथा सरसफाईका संरचनाहरु तत्काल मर्मत गर्ने	जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र
	६.	खानेपानी शुद्धीकरणका विधिहरु समुदायलाई जानकारी गराउने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
	७.	अस्थायी आश्रयस्थलको फोहोरमैला व्यवस्थापनको प्रबन्ध गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
	८.	अस्थायी आश्रयस्थलमा नियमित स्वास्थ्य खानेपानी तथा सरसफाई शिक्षा प्रवर्द्धन गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
	९.	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको पुनर्स्थापना योजना तयार गर्ने	जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र
	१०.	अस्थायी आश्रयस्थलमा मापदण्ड अनुसारको खानेपानी र सरसफाईको प्रबन्ध नियमित गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
७ देखि १ महिना	११.	अस्थायी आश्रयस्थलमा मापदण्ड अनुसारको खानेपानी र सरसफाईको प्रबन्ध नियमित गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
	१२.	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको क्षेत्रगत आवश्यकताको लेखाजोखा गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	१३.	अस्थायी सिकाई केन्द्रहरुमा खानेपानी तथा सरसफाईको प्रबन्ध गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र
	१४.	विपद् पछिको क्षेत्रगत आवश्यकताका आधारमा खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको पुनर्निर्माण योजना तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

३.३.५ संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बसी अवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	अवस्था अनुसार आपत्कालीन प्रतिकार्यको लागि विद्यालय बन्द गर्नुपर्ने भएमा बन्द गर्न नगर विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सिफारिस गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	३.	विद्यालयको क्षती तथा शिक्षक विद्यार्थीको अवस्था आँकलन गरी खोज उद्धारमा सहयोग गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

	४.	आवश्यकता अनुसार प्रभावितहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
२४ घण्टा देखि ७दिन	५.	शिक्षा क्षेत्रमा भएको क्षतीको प्रारम्भिक विवरण संकलन गरी आवश्यकता आँकलन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	६.	विपद्का कारण हराएका वा छुट्टिएका बालबालिकाहरूलाई अभिभावकसँग पुनर्मिलन गराउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	७.	प्रभावित महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकलाई संरक्षण दिने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	८.	आवश्यकता अनुसार मनोसामाजिक परामर्श कार्यशाला सञ्चालन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	९.	नेपाल प्रहरी र स्थानीय सामाजिक संस्थाहरूबीच संयन्त्र तयार गरी बाहिरबाट आउने व्यक्तिहरू मर्थ निगरानी राख्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१०.	विपद्बाट प्रभावित समुदाय तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा सामाजिक र लैंगिक विभेद नभएको सुनिश्चित गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	११.	मनव बेचबिखन, ओसारपसार र अपहरण जोखिममन्यूनीकरणकालागि नगरपालिकाको सिमानाकाहरूमा नागरिक सुरक्षा चेक पोष्ट स्थापना गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१२.	शिक्षा क्षेत्रमा भएको क्षतीको प्रारम्भिक विवरण सङ्कलन गरी आवश्यकता आँकलन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१३.	सिकाईलाई निरन्तरता दिनकोलागि कार्ययोजना क्रियाशील गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१४.	तत्काल विद्यालय सञ्चालन हुनसक्ने अवस्थामा अस्थायी सिकाई केन्द्र स्थापना गरी सिकाई सुचारु गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१५.	अस्थायी सिकाई केन्द्र पनि सञ्चालन हुन नसक्ने अवस्थामा वैकल्पिक विधिबाट सिकाई सुचारु गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१६.	शिक्षकहरूकालागि आपत्कालीन शिक्षा सम्बन्धिअभिमुखीकरण कार्यशाला सञ्चालन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१७.	अस्थायी सिकाई केन्द्रहरूमा छात्रा विद्यार्थीहरूमाथि हुन सक्ने हिंसा रोक्नकालागि सुरक्षा संयन्त्र निर्माण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
७ देखि १महिना	१८.	बालबालिकाहरूलाई विद्यालय फर्कने वातावरण बनाउन अभिभावकहरूसँग समुदायमा छलफल गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१९.	विपद् प्रभावित विद्यार्थीहरूकोलागि अवस्था र आवश्यकता अनुसार विद्यालय पोशाक, पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२०.	विपद् प्रभावित समुदाय वा अस्थायी आश्रयस्थलमा महिला तथा किशोरीमाथि हुने हिंसाका गतिविधिहरूलाई निगरानी राख्ने र विशेष संरक्षणको व्यवस्था मिलाउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२१.	विद्यालय आउने जाने बाटोहरू भत्किएको विग्रिएको भए मर्मत गराउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२२.	बालबालिकाकालागि मनोरन्जनात्मक क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२३.	गम्भीर प्रकृतिको अवस्था बाहेक सामान्यत विपद्को घटना भएको १० दिन सम्ममा सिकाई सुचारु गर्ने प्रबन्ध गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

	२४.	विपद् पछिको आवश्यकता लेखाजोखा गरी संरक्षण तथा शिक्षा क्षेत्रको पुनर्निर्माण योजना तयार गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
--	-----	--	----------------------------

३.३.६ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बसी अवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	विपद्बाट क्षती भएका सडक, सञ्चार तथा विद्युत पूर्वाधार सुचारु गर्न पहल गर्ने	
२४ घण्टा देखि ७ दिन	३.	पुनर्स्थापनाकालागि आवश्यक पूर्वाधारहरुको आवश्यकता लेखाजोखा गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	४.	अस्थायी आश्रयस्थलमा आधारभुत अस्थायी पूर्वाधारहरु निर्माण गर्ने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	५.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा(IRA) को आधारमा तत्कालको लागि प्राथमिकता तय गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
	६.	आफ्नो घर फर्कने चाहने विस्थापितहरुलाई समुदायमा पुनर्स्थापित गर्ने प्रक्रिया तय गरी पुनर्स्थापित गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
७ देखि १ महिना	७.	क्षेत्रगत विस्तृत लेखाजोखाको आधारमा क्षेत्रगत पुनर्स्थापन योजना तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
	८.	सामान्य क्षती भएका पूर्वाधार तथा संरचनाहरुको मर्मत तथा सम्भार गरेर सेवा सुचारु गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	९.	विपद् पछिको आवश्यकताको लेखाजोखाको आधारमा नगरपालिकाको पुनर्निर्माण योजना तयार गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१०.	पुनर्निर्माण नसकिएसम्म कार्य जारी राख्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

३.३.७ विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बसी अवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा(IRA) तुरुन्त सञ्चालन गरी खोज तथा उद्धार र राहत व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	३.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा(IRA) को सुचना सबै विषय क्षेत्रलाई उपलब्ध गराउने	सबै विषयगत क्षेत्र
	४.	विपद्को प्रारम्भिक विवरण नगर आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा अद्यावधिक गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
२४ घण्टा देखि ७ दिन	५.	विपद्को क्षतीको विवरण नियमित अद्यावधिक गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	६.	क्षेत्रगत प्रारम्भिक लेखाजोखाकालागि जनशक्ति परिचालन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	७.	क्षेत्रगत लेखाजोखा विवरण उपलब्ध गराई सबै विषयगत क्षेत्रलाई पुनर्स्थापना योजना बनाउन सहयोग गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

	८.	विपद् प्रभावित क्षेत्र अन्तर्गत बजार क्षेत्रको लेखाजोखा (आवश्यक सामाग्रीको उपलब्धता र प्रतिस्पर्धात्मक मुल्यको अवस्था) गर्ने	विषयगत क्षेत्र
७ देखि १ महिना	९.	विपद्को क्षतीको विवरण नियमित अद्यावधिक गर्ने	विषयगत क्षेत्र
	१०.	विपद् पछिको आवश्यकताको लेखाजोखा गर्न विषयगत क्षेत्रलाई सहयोग गर्ने	सबै विषयगत क्षेत्र
	११.	क्षेत्रगत पुनर्निर्माण योजनातयार गर्न विषयगत क्षेत्रलाई सहयोग गर्ने	सबै विषयगत क्षेत्र

खण्ड चार: स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

छेडागाड नगरपालिकाले विगत २ वर्षदेखि कोभिड-१९ को विश्वव्यापी महामारीको कारण स्वास्थ्य संकट भोगिरहेको छ । त्यसैगरी यो नगरपालिकामा अन्य स्वास्थ्य समस्या जस्तै भ्रूणपखाला, हैजा, म्यादे ज्वरो जस्ता स्वास्थ्य समस्या बेलाबेलामा देखिने गरेका छन् । बर्षेनी पहिरो तथा बाढी जाने भएकाले पानिजन्य समस्याहरु देखापर्ने गरेका छन् । कोभिड-१९ बाट यस नगरपालिकामा २५९ जना संक्रमित भएको र ६ जनाको जिल्ला बाहिर उपचारको क्रममा मृत्यु भएको थियो । २०७९ श्रावण २२ गते सम्ममा १२ वर्ष माथिका ६२.० प्रतिशतले पुर्ण खोप पाईसकेका छन् । कोभिड-१९ को पहिलो लहरमा सबै वडाहरुमा तथा नगरमा क्वारेन्टिनको स्थापना गरिएको थियो भने १८ बेडको १ वटा आईसोलेसन सञ्चालन गरिएको थियो । कोभिड-१९ का जटिल विरामीहरुलाई जाजरकोट जिल्ला अस्पताल, सुर्खेत तथा नेपालगञ्ज रिफर गरेको र सहूलियतमा एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराएको थियो । कोभिड-१९ महामारी नियन्त्रण, रोकथाम तथा प्रतिकार्य गर्ने क्रममा नगरपालिकासँग प्रतिकार्यको लागि स्पष्ट कार्ययोजना थिएन । यसकोलागि जनशक्ति र सामाग्री सहितको पूर्वतयारी पर्याप्त थिएन । थोरै जनशक्ति, स्वास्थ्य सुरक्षा सामाग्रीको अपर्याप्तता र अक्सिजन सहितको उपकरणको कमिका बावजुद कोभिड-१९ को पहिलो र दोस्रो लहरको प्रतिकार्य गरिएको थियो ।

नगरपालिकाको स्वास्थ्य संरचना तथा स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रले अन्य विपद्को समयमा विपद्का कारण घाईते भएकाहरुलाई तत्काल उपचार र स्वास्थ्य सेवालाई नियमित गर्नकोलागि कामगर्दछ, भने स्वास्थ्य संकटको अवस्थामा स्वास्थ्य संकटको रोकथाम, नियन्त्रण र व्यवस्थापनको लागि अग्र स्थानमा रहेर काम गर्दछ । यसमा अन्य विषयगत क्षेत्रले आ-आफ्नो क्षेत्रबाट सहयोग गर्दछन् । नगरमा हुनसक्ने स्वास्थ्य संकटलाई ध्यानमा राखी स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी एवम् प्रतिकार्यका देहायबमोजिमका क्रियाकलापहरु तय गरिएको छ ।

४.१ स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्रं सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	नगरपालिकामा रहेका सबै स्वास्थ्य संस्था तथा अस्पतालहरुको आपत्कालिन योजना तयार गर्ने गराउने	तत्काल	स्वास्थ्य संस्था	सबै स्वास्थ्य संस्था	नगर स्वास्थ्य शाखा
२.	नगरपालिका र वडा तहमा द्रुत प्रतिकार्य टोली गठन गर्ने	तत्काल	वडा	१३	नगरपालिका
३.	सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आपत्कालीन स्वास्थ्य प्रतिकार्य नमुना अभ्यास गर्ने गराउने	नियमित	स्वास्थ्य संस्था	सबै स्वास्थ्य संस्था	नगरपालिका
४.	नगरपालिका मातहत रहेका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुको सेवा बेड संख्या तथा क्षमता अद्यावधिक गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	सबै स्वास्थ्य संस्था	नगर स्वास्थ्य शाखा
५.	नगरपालिकाका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुमा रहेका स्वास्थ्य जनशक्तिको विवरण अद्यावधिक गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	सबै स्वास्थ्य संस्था	नगर स्वास्थ्य शाखा

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

६.	नगरको स्वास्थ्य संकट सम्बन्धि विवरण स्वास्थ्य पश्वचित्र र नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा अद्यावधिक गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	१	आपत्कालिन स्वास्थ्य सञ्चालन केन्द्र
७.	महामारीजन्य स्वास्थ्य संकटको समयमा नगरपालिकाको सेवा सञ्चालन सम्बन्धि स्वास्थ्य प्रोटोकल तयार गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर स्वास्थ्य शाखा
८.	स्वास्थ्य संकटको समयमा नगरपालिकाको स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन सम्बन्धि कार्यविधि तयार गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	१	स्वास्थ्य संस्थाहरु
९.	महामारीको समयमा जनस्वास्थ्य सेवा (पोषण, खोप, सुरक्षित मातृत्व, बालस्वास्थ्य, परिवार योजना) उपलब्ध गराउने कार्यविधि तयार गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	१	नगर स्वास्थ्य शाखा
१०.	महामारीजन्य स्वास्थ्य संकटको समयमा विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था सञ्चालन सम्बन्धि प्रोटोकल तयार गरी सेवा सञ्चालनको प्रबन्ध गर्ने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	सबै शैक्षिक संस्था	संरक्षण तथाशिक्षाविषय क्षेत्र
११.	उपचारका लागि बिरामी रेफर गर्न रेफरल पद्धति र रेफरल अस्पतालको व्यवस्था गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	सबै स्वास्थ्य संस्था
१२.	महामारी जस्तै भाडापखाला आदी प्रकोप क्षेत्र नक्साङ्कन गरी शुद्ध पिउने पानिको व्यवस्था गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१४	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
१३.	अग्रपंक्तिमा कामगर्ने स्वास्थ्यकर्मी तथा सुरक्षाकर्मीकालागि व्यक्तिगत सुरक्षाका सामग्रीको व्यवस्था गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	सबै अग्रपंक्तीमा कार्य गर्ने	स्वास्थ्य संस्था र सुरक्षा निकाय
१४.	सबै कर्मचारीलाई सुरक्षा प्रोटोकल बारे जानकारी गराउने	तत्काल	नगरपालिका	१४	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
१५.	महामारीको समयमा बाहीरबाट आउने व्यक्तिहरुलाई राख्न सम्भावित आश्रयस्थल तथा होल्डिङ सेन्टर तयार गर्ने, क्वारेन्टिन र आईसोलेसनको प्रबन्ध मिलाउने		नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्यतथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
१६.	महामारीको समयमा सार्वजनिक यातायात सम्बन्धि प्रोटोकल तयार गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	ज्ञातायात व्यवसायी
१७.	महामारीको समयमा आर्थिक क्षेत्र तथा बजार सञ्चालन सम्बन्धि प्रोटोकल तयार गर्ने		नगरपालिका	१	उद्योग बाणिज्य संघ
१८.	स्वास्थ्य संकट तथा महामारी नियन्त्रण र व्यवस्थापन सम्बन्धि स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी र द्रुत प्रतिकार्य टोलीलाई तालिम दिने	२०७९ अशोज भित्र	नगरपालिका	५	स्वास्थ्य संस्थाहरु

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

४.२ स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य योजना

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	नगरपालिका भित्र कुनै स्थान मामहामारी वा स्वास्थ्य संकट फैलिएमा स्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५ तथा संक्रामक रोग नियन्त्रण ऐन २०२० बमोजिम स्वास्थ्य संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
	२.	संकटग्रस्त क्षेत्रमा तत्काल प्रतिकार्यकोलागि द्रुतप्रतिकार्य टोली(RRT) परिचालन गर्ने	समग्र व्यवस्थापन, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र
	३.	स्वास्थ्य संकटग्रस्त क्षेत्र एवम् त्यस अवधिमा जनस्वास्थ्य सम्बन्धिका मापदण्ड/प्रोटोकल पूर्ण रुपमा पालना गर्ने गराउने	सुरक्षा निकाय
	४.	उच्च महामारी फैलिएको अवस्थामा नगरपालिका प्रवेशद्वारहरुमा कडाई गरि आवश्यक चेकजाँचको लागि स्वास्थ्य सहायता कक्ष सञ्चालन गर्ने	सुरक्षा निकाय
	५.	संक्रमित तथा संक्रमितको सम्पर्कमा आएकाहरुको खोजपड्ताल र परिक्षण गरी आवश्यक आईसोलेसन र उपचारको प्रबन्ध मिलाउने	स्वास्थ्य संस्थाहरु
	६.	जोखिमयुक्त क्षेत्रमा नियमित निसंक्रामिकरण गर्ने गराउने	स्वास्थ्य संस्थाहरु
२४ घण्टा देखि ७दिन	७.	सार्वजनिक ठाँउमा स्वास्थ्य सुचना सम्बन्धि पोस्टर, पम्पलेट टाँस्ने र समुदायलाई सार्वजनिक सुचना मार्फत जनचेनता फैलाउने	सञ्चार माध्यम
	८.	स्वास्थ्य संकटजन्य महामारीको समय संक्रमित र सामान्य विरामीको लागि छुट्टाछुट्टै एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्ने	स्वास्थ्य संस्था
	९.	स्वास्थ्य संकटको समयमा पूर्णरुपमा सुरक्षा उपाय सहित नियमित स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्ने	स्वास्थ्य शाखा
	१०.	अन्य विपद्को कारणबाट फैलन सक्ने महामारीकोलागि तयारी अवस्थामा रहने	स्वास्थ्य शाखा, अन्य क्षेत्रहरु
७ देखि १महिना	११.	१ हप्ताको अवस्था विश्लेषण गरि परीस्थितिको आधारमा १ महिनाको कार्ययोजना तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	१२.	संक्रमण रोग नियन्त्रण तथा रोकथाम कार्यलाई निरन्तरता दिने	अन्यक्षेत्र
	१३.	जनस्वास्थ्य सेवा (पोषण, खोप, सुरक्षित मातृत्व, बालस्वास्थ्य, परिवार योजना) सुरक्षित तरीकाले नियमित सञ्चालन गर्ने प्रबन्ध मिलाउने	स्वास्थ्य संस्थाहरु
	१४.	स्वास्थ्य संकट नियन्त्रण तथा रोकथाम सम्बन्धि सन्देशमुलक सामाग्रीहरु नियमित प्रशारण गर्ने	सञ्चार माध्यम
	१५.	परीस्थितिको नियमित मुल्यांकन गरी स्वास्थ्य संकटलाई हटाउने वा यथावत राख्ने कुराको निर्णय गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

खण्ड पाँच: कार्यान्वयन, अनुगमन तथा सिकाई योजना

५.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन रणनीति

१. यस स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनकालागि विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, नियमावली २०७६ तथा स्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५ र यस योजना प्रबन्ध भए बमोजिमका आवश्यक संस्थागत संरचना तयार गरिनेछ ।
२. नगरपालिकाको चालु आर्थिक वर्षको विपद् व्यवस्थापन शिर्षकको बजेटबाट प्राथमिकताका आधारमा कार्यान्वयनको शुरुवात गरिनेछ । क्रमशः आगामी वर्षको वार्षिक कार्यक्रममा यस योजनाको कार्यान्वयनकोलागि आवश्यक श्रोत व्यवस्थापन गरिनेछ ।
३. विकास साभेदार संस्थाहरु (द्विपक्षीय, बहुपक्षीय, संयुक्त राष्ट्रसंघ अन्तर्गतका निकायहरु र नेपाल रेडक्रस सोसाईटी) बाट प्राप्त हुने सहायता यस योजनाको कार्यान्वयनको लागि परिचालन गरिनेछ ।
४. निजी तथा व्यवसायिक क्षेत्रको व्यवसायिक, सामाजिक उत्तरदायित्व र अन्य पहल मार्फत निजी क्षेत्रको सहभागिता र सहायता विपद् पूर्वतयारीको लागि परिचालन गरिनेछ ।
५. नगरपालिकामा रहेका सामाजिक तथा सामुदायिक संस्थासँगभएको भौतिक, सामाजिक, आर्थिक तथामानवीयश्रोतलाई यस योजनाको कार्यान्वयनको लागि एकिकृत गरिनेछ ।
६. यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले निर्दिष्ट गरेका विपद् जोखिमन्यूनीकरण र पूर्वतयारीका गतिविधिहरुलाई नगरपालिकाले सञ्चालन गर्ने नगर योजना, विषयगत योजना तथा कार्यक्रमहरुसँग समायोजन तथा एकिकरण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
७. यस योजनाको कार्यान्वयनको अवस्था अनुगमनको तथा मुल्याङ्कनकोलागि नगरपालिकाका उप-प्रमुखको संयोजकत्वमा एक अनुगमन समिति रहनेछ । उक्त अनुगमन समितिले अनुगमन गरी नगर विपद् व्यवस्थापन समिति समक्ष प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नेछ ।
८. नगरपालिकाको वेवसाईट (Website) मा विपद् व्यवस्थापन पोर्टल तयार गरी स्वास्थ्य संकट एवम् विपद्बाट भएको क्षति तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि भएका गतिविधिहरुको नियमित अद्यावधिक गरिनेछ ।
९. नगर विपद् व्यवस्थापन समितिले वर्षभरिको विपद्को अवस्था र गतिविधिलाई समेटेर नगर विपद् प्रतिवेदन सामान्य अवस्थामा वार्षिक रुपमा प्रकाशन गर्नेछ भने कुनै ठुलो विपद्को अवस्था आएमा आवश्यकताअनुसार प्रतिवेदनहरु प्रकाशित गरिनेछ ।
१०. यस योजनाको कार्यान्वयनबाट प्राप्त सिकाई तथा तत्कालीन आवश्यकताका आधारमा यस स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई वार्षिक रुपमा अद्यावधिक गर्दै लगिनेछ ।

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

५.२ श्रोत साधनको व्यवस्थापन

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि नगरपालिकामा उपलब्ध श्रोत साधनको विवरण अनुसूची ३ मा राखिएको छ साथै यसको अतिरिक्त निम्नानुसार श्रोत साधन तथा उपकरणको आवश्यकता आँकलन गरिएको छ ।

तालिका १३:श्रोत साधन तथा उपकरण आवश्यकता लेखाजोखा

विषय क्षेत्र	आवश्यक श्रोत, साधन तथा उपकरण	थप संख्यावा परिमाण	अनुमानित रकम
समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र	दमकल	१	१३००००००
	Fire extinguisher	२०	५०००००
	बेल्चा	१३	३०००००
	घैटी	१३	३०००००
	पाल	२६	६०००००
	गमबट	५० जोडी	२५०००
	लाईफ ज्याकेट	४०	७०००००
	सेफ्टी हेलमेट	४०	१३००००
	टर्च लाईट	१३	१२०००
	फ्लटपट भोला	३५	३३०००००
	श्रो व्याग	१०	११०००००
	शव-वाहान	१	३००००००
स्टेचर	५०	४५०००००	
प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र	प्राथमिक उपचार किट	५० थान	१००००
	स्यानीटाईजर	३० थान	१५००००
	पि.पि.ई. सेट	३०	६००००
	सर्जिकल तथा लुज ग्लोभ	५० थान	५००००
	साबुन तथा ट्यान्ड वास	१०० वटा	१५०००
	क्लोरीन भोल	२० लीटर	२००००
	आवश्यक औषधी	१/१ बक्स	२०००००
	ईमरजेन्सि किट	१५ थान	३००००
आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री एवम् बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र	चामल	५ क्विन्टल	३०००००
	अन्य खाद्य सामग्री (तेल, दाल, नुन)	५ क्विन्टल	५०००००
	त्रिपाल लगायत अन्य सामग्री	२० थान	२०००००
	तयारी खाजा	१ क्विन्टल	३००००
	अस्थायी चर्पी निर्माण	आवश्यकता अनुसार	१५००००
खानेपानि सरसफाई तथा स्वास्थ्यता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र	सरसफाई कीट	३० थान	३००००
	क्लोरीन भोल	१०० लीटर	१००००
	पि.ए. भाईल	२०० वटा	३०००००
	पाईप तथा अन्य सामग्री	२० थान	५००००
आपत्कालीन संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र	बेल्चा	१०० वटा	५००००
	गैती	१०० वटा	२००००
	सब्वल	१०० वटा	२००००
	त्रिपाल	१०० वटा	४००००

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

	जस्तापाता	१०० थान	१५००००
	भाँडाकुँडा	१५ थान	१५००००
	आरा मेसीन	१५ थान	१५००००
विपद् लेखाजोखा एवम् सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	स्वास्थ्यकर्मीहरु	९३ जना	स्वयंसेवकका रुपमा
	नेपाल प्रहरी	१५ जना	स्वयंसेवकका रुपमा
	तालिम प्राप्त नेपाल रेडक्रस सोसाईटीका उद्धारकर्मी	६ जना	स्वयंसेवकका रुपमा

५.३ क्षमता विकास रणनीति र योजना

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नकालागि दक्ष श्रोतव्यक्ति तथा संस्थाहरुको सहयोगमा नगरपालिका तथा विषयगत क्षेत्रको क्षमता विकासकालागि देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरिने छः

तलिका १४: क्षमता विकास रणनीति र योजना

क्र. सं.	क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	जिम्मेवारी	समय तालिका
१	खोज तथा उद्धार सम्बन्धि तालिम	छेडागाड नगरपालिकामा	२०७९ अशोज भित्र
२	अग्निरेखा(डडेलो नियन्त्रण) निर्माण सम्बन्धि तालिम	छेडागाड नगरपालिकामा	२०७९ अशोज भित्र
३	स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धि गोष्ठि	छेडागाड नगरपालिकामा	२०७९ अशोज भित्र
४	विपद् प्रतिकार्य योजना निर्माण कार्यशाला	छेडागाड नगरपालिका	२०७९ अशोज भित्र
५	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि अभिमुखिकरण कार्यक्रम	छेडागाड नगरपालिका	२०७९ अशोज भित्र

५.४ अन्य निकायसँगको समन्वय र सहकार्य

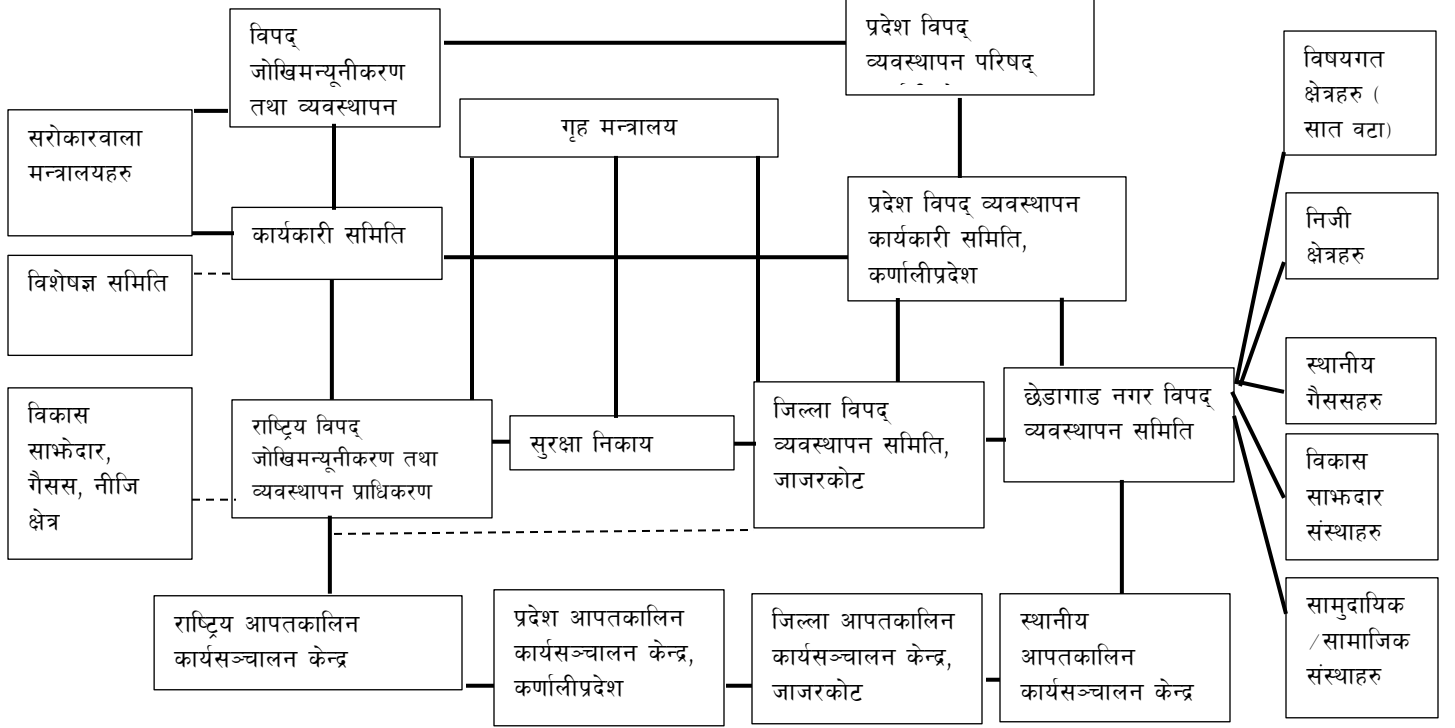
१. नगरपालिकाले स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा प्रतिकार्यकोलागि प्रमुख रुपमा नगरपालिकाभित्र र बाह्य गरी २ प्रकारको समन्वय गर्नुपर्दछ । नगरपालिका भित्र पनि नगरपालिका मातहतका निकाय वा समिति बीच र अन्य सरकारी, गैरसरकारी, सामाजिक तथा निजी संस्थाहरुबीच समन्वय र सहकार्य गर्नुपर्ने हुन्छ । बाह्य समन्वयमा जिल्ला, प्रदेश र संघीय तहका सरकारी निकायहरूसँग र अन्य गैर सरकारी तथा सहयोगी निकाय तथा संस्थाहरूसँगको समन्वय गर्नुपर्दछ ।

२. विषयगत क्षेत्रको अवधारणामा नगरपालिक भित्रका सम्पूर्ण स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित संस्था तथा निकायहरु सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको सदस्य रहनेछन् र उक्त संस्था तथा निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा जिम्मेवारी सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने विषयगत समिति र यस संयोजकको हुनेछ ।

३. जिल्ला, प्रदेश तथा संघीय तहका निकायहरूसँगको समन्वय, सुरक्षा निकायहरूसँगको समन्वय तथा नगरपालिका बाहिरका सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु र दातृनिकायहरूसँगको समन्वयको जिम्मेवारी नगर प्रमुखको हुनेछ ।

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

४. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको लागि सम्पूर्ण सरकारी, गैरसरकारी, सामाजिक तथा निजी क्षेत्रको श्रोत परिचालन विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनुरूप नगरपालिकाको प्राथमिकता अनुसार एकद्वार नीति बमोजिम हुनेछ । संस्थागत समन्वय र सहकार्यको ढाँचा निम्नानुसार हुनेछ:

चित्र १:संस्थागत समन्वय र सहकार्यको ढाँचा

५.५ अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा सिकाई

५.५.१ अनुगमन तथा मुल्याङ्कन

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको लागि नगरपालिकाको उप-प्रमुखको संयोजकत्वमा देहायबमोजिमका सदस्यहरू रहेको १ अनुगमन समिति रहनेछ । सामान्य अवस्थामा यस अनुगमन समितिले पूर्वतयारी योजनाको कार्यान्वयनको वार्षिक रूपमा अनुगमन गरी नगर विपद् व्यवस्थापन समितिलाई प्रतिवेदन बुझाउनेछ । कुनै खास स्वास्थ्य संकट एवम् विपद्को अवस्थामा नियमित रूपमा समष्टिगत र विषय क्षेत्रगत प्रतिकार्य र पूर्वतयारीको अनुगमन गरी सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रलाई पृष्ठपोषण गर्नेछ । नगर विपद् व्यवस्थापन समितिले अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समितिका सदस्यहरूको मनोनयन गर्नेछ । यस अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समितिको सदस्यमा मनोनयनगर्दा राष्ट्रिय राजनीतिक दलका नगर समितिका प्रमुख नै नगरपालिकाको पदाधिकारी रहेको खण्डमा अर्को व्यक्ति मनोनयन गर्नु पर्नेछ । यसै गरी वडाध्यक्षहरू मध्येबाट मनोनयन गर्दा यस योजनाको विषयगत क्षेत्रको संयोजक नरहेका वडाध्यक्ष मध्येबाट मनोनयन गर्नु पर्नेछ ।

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

तालिका १५: अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समिति

क्र. सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	छेडागाड नगरपालिका	नगर उप-प्रमुख
२.	सदस्य	छेडागाड नगरपालिका	संयोजक-विधायन समिति
३.	सदस्य	छेडागाड नगरपालिका	संयोजक-सुशासन समिति
४.	सदस्य	छेडागाड नगरपालिका	संयोजक-आर्थिक समिति
५.	सदस्य	राष्ट्रिय राजनीतिक दलका नगर समिति	प्रमुखहरु
६.	सदस्य	समितिले तोकेका ३ जना	वडाध्यक्षहरु मध्येबाट
७.	सदस्य	छेडागाड नगरपालिका	आन्तरिक लेखाप्रमुख

५.५.२ लक्ष्य र सुचकहरु

यस छेडागाड नगरपालिकामा विपद्बाट हुने क्षती तथा नोक्सानी घटाउने, प्रभावितहरुलाई उचित मानवीय सहायता समयमै उपलब्ध गराउने तथा स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य प्रभावकारी बनाउने र प्रभावकारी प्रतिकार्यको लागि समष्टिगत तथा विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी सुदृढ गर्ने यस कार्ययोजनाको उद्देश्य रहेकोले यस योजनाको कार्यान्वयनबाट उपयुक्त उद्देश्य प्राप्तमा प्रगति अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको लागि समष्टिगत र विषय क्षेत्रगत तथा पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका देहायबमोजिमका सुचकहरु निर्धारण गरिएको छ ।

क्र. सं.	सुचकहरु (पूर्वतयारीकालागि)	कैफियत
१. सामान्य पूर्वतयारी		
१.१	नगर आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र सञ्चाल व्यवस्थित गर्नुपर्ने	२०७९ असोज भित्र
१.२	खोज, उद्धार तथा राहत सामाग्रीको मौज्जात रहेको	सिमित मात्रामा रहेको थप सामाग्री २०७९ मंसिर भित्र खरिद गरिसकिने छ
१.३	वडामा सामुदायिक प्रथम उद्धारकहरु तयार भएको	छैन २०७९ मंसिर मसान्त सम्म व्यवस्था गर्ने ।
१.४	विपद् सम्बन्धि विवरण नगरपालिकाको वेवसाईटमा अद्यावधिक गर्ने वेव पोर्टल सञ्चालन भएको	छुट्टै विपद् पोर्टल सञ्चालनमा नरहेको र नगरपालिकाको वेवसाईटलाई विकसित गरि आवधिक गरिने छ । २०७९ असोजभित्र
१.५	स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना वार्षिक रुपमा अद्यावधिक भएको	भएको ।
२. समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र		
२.१	खोज, उद्धार तथा प्राथमिक उपचार सामाग्रीको विवरण	छ ।
२.२	समन्वय बैठकको निर्णय पुस्तिका	छ ।
२.३	वडातहको खोज तथा उद्धार कार्यदलको विवरण	गठन भएता पनि निष्क्रिय अवस्थामा रहेको । २०७९ असोज भित्रमा सक्रिय बनाईने ।
३. प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र		

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

३.१	प्रत्येक वडामा तालिम प्राप्त प्राथमिक उपचारकको विवरण	छ ।
३.२	स्वास्थ्य संस्थामा भएको औषधिको बफर स्टकको अद्यावधिक विवरण	तत्काल अद्यावधिक गर्ने
३.३	स्वास्थ्य संस्थाहरुको आपतकालीन योजना	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
४. अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र		
४.१	कम्तिमा ५०० घरपरिवारलाई पुग्ने न्यूनतम मापदण्ड अनुसारको आवश्यक गैर खाद्य सामग्रीहरुको भण्डारण	यथा शिघ्र व्यवस्था गर्ने
४.२	आपतकालीन समयमा खाद्यान्न आपूर्तिको लागि निरन्तर (स्ट्यानडबाई) सम्भौता भएको	तत्काल गर्ने
४.३	प्रत्येक वडामा अस्थायी आश्रयस्थलको पहिचान भएको	छ ।
४.४	अस्थायी आश्रयस्थलकोलागि भवननिर्माण भएको वा आश्रयस्थल निर्माणका सामग्रीको बन्दोवस्त भएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
४.५	आपतकालीन प्रयोजनकालागि यातायात, सञ्चार तथा बन्दोवस्तीका सामग्रीहरुको व्यवस्था भएको	छ ।
५. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र		
५.१	आपतकालीन सरसफाई र स्वच्छता सम्बन्धि सामग्रीहरुको भण्डारण गरिएको	तत्काल व्यवस्था गर्ने
५.२	पहिचान गरिएका आपतकालीन आश्रयस्थलमा खानेपानी आपूर्तिको श्रोत र माध्यम तयार गरिएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
५.३	सरसफाई र स्वच्छता सम्बन्धि सुचना तथा सञ्चार सामग्रीहरु तयार भई प्रशारण गरिएको	तत्काल र नियमित गर्ने
६. संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र		
६.१	शिक्षा क्षेत्रको सिकाई विपद्को समय निरन्तरता दिने विषयमा योजना तयार भएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
६.२	विद्यालय सुरक्षा सम्बन्धि व्यवस्थापन समिति र प्रदानाध्यापकहरुलाई अभिमुखिकरण गरिएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
६.३	सबै विद्यालयमा विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समिति र कार्यदल गठन भएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
६.४	विद्यालय र नगरपालिकामा नियमित कृत्रिम घटना तथा सिमुलेसन अभ्यास भएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
७. विपद् लेखाजोखा तथा सुचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र		
७.१	नगरपालिकामा विपद् लेखाजोखा टोलीतयार भएको	छ ।
७.२	क्षेत्रगत लेखाजोखा फारम तयार भएको	छ ।
७.३	विपद् लेखाजोखा टोलीलाई विपद् लेखाजोखा सम्बन्धि तालिम दिएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
७.४	नगर आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको विपद् सुचना संकलन व्यवस्थापन र प्रसारण प्रक्रिया तय भएको	तत्काल व्यवस्था गर्ने
८. जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र		
८.१	पहिचान गरिएका आश्रयस्थलमा सडक, खानेपानी तथा सरसफाई पूर्वाधार तयार भएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
८.२	प्रत्येक वडामा आपतकालीन प्रयोजनको लागि हेलिप्याड निर्माण भएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
८.३	पूर्वाधारहरु विपद् जोखिमबाट सुरक्षित बनाईएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
९. स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी		
९.१	नगरपालिका र वडामा द्रुत प्रतिकार्य टोली(RRT) गठन भएको	तत्काल गठन गर्ने

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

९.२	नगरका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुको आपतकालीन योजना बनेको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
९.३	नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकटको समयको लागि स्वास्थ्य प्रोटोकल बनेको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
९.४	आपतकालीन समयकोलागि औषधिको वफर स्टक राखिएको	तत्काल व्यवस्था गर्ने
९.५	स्वास्थ्यकर्मी तथा द्रुत प्रतिकार्य टोलीलाई स्वास्थ्य संकट व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम दिइएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
क्र.सं.	सुचकहरु (प्रतिकार्यका लागि)	कैफियत
१. समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र		
१.१	खोज तथा उद्धार कार्यको विवरण	तत्काल गर्ने
१.२	खोज तथा उद्धार टोलीको परिचालन	आवश्यकता अनुसार
१.३	आकस्मिक बैठक निर्णय पुष्टिका	तत्काल
२. प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र		
२.१	प्राथमिक उपचार सेवा प्राप्त गरेको जनसंख्या	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
२.२	पोषणयुक्त खानेकुरा उपलब्ध भएको जनसंख्या	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
२.३	स्वास्थ्य क्षेत्रको पुनर्स्थापना तथा पुनर्निर्माण योजना	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
३. अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र		
३.१	विपद् विस्थापित परिवारलाई अस्थायी आश्रयस्थल उपलब्ध गराएको विवरण	समयमै अद्यावधिक गर्ने
३.२	प्रभावित परिवारलाई खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री उपलब्ध गराएको विवरण	समयमै अद्यावधिक गर्ने
३.३	प्रभावित परिवारलाई राहत सामग्री उपलब्ध गराएको विवरण	समयमै अद्यावधिक गर्ने
४. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र		
४.१	मापदण्ड अनुसार खानेपानी उपलब्ध भएको परिवार	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
४.२	प्रभावित समुदाय तथा आश्रयस्थलमा मापदण्ड अनुसारको सरसफाईको प्रबन्ध	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
५. संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र		
५.१	अस्थायी सिकाई केन्द्रहरुको विवरण	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
५.२	वैकल्पिक सिकाई सञ्चालन भएको विवरण	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
५.३	शिक्षा क्षेत्रको पुनर्निर्माण योजना	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
६. विपद् लेखाजोखा तथा सुचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र		
६.१	द्रुत लेखाजोखा प्रतिवेदन (कुनै विपद् विशेष)	आवश्यकता अनुसार
६.२	क्षेत्रगत विस्तृत लेखाजोखा प्रतिवेदन (कुनै विपद् विशेष)	आवश्यकता अनुसार
६.३	नगर आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा विपद् सम्बन्धि विवरण अद्यावधिक भएको	तत्काल व्यवस्था गर्ने
७. जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र		
७.१	विपद्बाट क्षति भएको पूर्वाधारहरुको मर्मत तथा निर्माण भएको	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
७.२	जीविकोपार्जन सहायता प्राप्त गरेको परिवारको विवरण	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
७.२	क्षेत्रगत पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण योजना	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
८. स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य		
८.१	द्रुत प्रतिकार्य टोली परिचालन गरिएको	तत्काल गर्ने
८.२	स्वास्थ्य संकटको समयमा स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गरेको जनसंख्या	आवश्यकता अनुसार
८.३	स्वास्थ्य संकट नियन्त्रण व्यवस्थापनको अभ्यास	तत्काल गर्ने

अनुसूची १: स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा विद्यमान पदाधीकारीहरूको विवरण

क्र. सं	नाम थर	पद	आवद्ध निकाय/कार्यालय/संस्था	सम्पर्क नम्बर
१	श्री रत्न बहादुर खड्का	अध्यक्ष	प्रमुख- छेडागाड नगरपालिका	९८५८०२१७२५
२	श्री चन्द्र बहादुर थापा	सदस्य	उपप्रमुख- छेडागाड नगरपालिका	९८६८१८६५८३
३	श्री गंग बहादुर रोकाय	सदस्य	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत-छेडागाड नगरपालिका	९८५८०८९५१७
४	श्री दिपक कुमार शाही	सदस्य	शिक्षा शाखा प्रमुख- छेडागाड नगरपालिका	९८६६२०८६९२
५	श्री अमृत गीरी	सदस्य	पशु स्वास्थ्य शाखा प्रमुख- छेडागाड नगरपालिका	९८६६३३६०२२
६	श्री चन्द्र बहादुर भारती	सदस्य	कृषि शाखा प्रमुख- छेडागाड नगरपालिका	९८५८०८०५०१
७	श्री धनीश कुमार खड्का	सदस्य	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख- छेडागाड नगरपालिका	९८५८०८९५२६
८	श्री दामोदर प्रसाद शर्मा	सदस्य	ईन्जीनियर- छेडागाड नगरपालिका	९८५८०८९५२३
९	श्री भक्त बहादुर थापा	सदस्य	प्रहरी प्रमुख- ई प्र का छेडागाड नगरपालिका	९८५८०८९५०६
१०	श्री माधव कुमार बुढा	सदस्य	योजना शाखा प्रमुख- छेडागाड नगरपालिका	९८५८०८९५२०
११	श्री विर बहादुर बस्नेत	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी- छेडागाड नगरपालिका	९८६६२२९६०२
१२	श्री देव बहादुर बुढा	सदस्य सचिव	विपद् शाखा प्रमुख- छेडागाड नगरपालिका	९८५८०८९५१८

अनुसूची २: सरोकारवाला निकायको पहिचान तालिका

संलग्न विषयगत क्षेत्र	निकाय वा कार्यालयको नाम	कार्यरत प्रदेश/जिल्ला/नगर/गाँउ	सम्पर्क व्यक्तिको नाम र पद	सम्पर्क विवरण (फ्याक्स, ईमेल, फोन)	कैफियत
राहत तथा उद्धार	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	छेडागाड नगरपालिका	विर बहादुर बस्नेत	९८६६२२९६०२	
राहत तथा उद्धार	नेपाल प्रहरी	छेडागाड नगरपालिका	भक्त बहादुर थापा	९८५८०८९५०६	

अनुसूची ३: विषयगत क्षेत्रको विवरण

१. समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र

क्र. सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	नगर प्रमुख
२.	सह-संयोजक	नगरपालिका	नगर उप-प्रमुख
३.	सदस्य	नगरपालिका	संयोजक सबै विषयगत क्षेत्र
४.	सदस्य	नगरपालिका	सूचना अधिकृत
५.	सदस्य	नगरपालिका	विपद् सम्पर्क व्यक्ति
६.	सदस्य	नेपालप्रहरी	प्रमुख
७.	सदस्य	सशस्त्र प्रहरी बल	प्रमुख
८.	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	सभापति (स्थानीय उप-शाखा)
९.	सदस्य	उद्योग बाणिज्य संघ	अध्यक्ष
१०.	सदस्य	पत्रकार	प्रतिनिधि
११.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

२. प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र

क्रं सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक-सामाजिक विकास विषयगत समिति
२.	सदस्य	अस्पताल (नगरमा भएका सबै)	प्रमुख
३.	सदस्य	स्वास्थ्य चौकी (नगरमा भएका सबै)	प्रमुख
४.	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	प्रतिनिधि
५.	सदस्य	स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
६.	सदस्य	पोषण क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
७.	सदस्य	एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
८.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	प्रमुख-स्वास्थ्य शाखा

३. अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र

क्रं सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक- वातावरण तथाविपद् व्यवस्थापन समिति
२.	सदस्य	नगरपालिका	प्राविधिक शाखा प्रमुख ईन्जिनियर
३.	सदस्य	नगरपालिका	कृषि शाखा प्रमुख
४.	सदस्य	नगरपालिका	पशु शाखा प्रमुख
५.	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	प्रतिनिधि
६.	सदस्य	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	नगर अध्यक्ष
७.	सदस्य	उद्योग बाणिज्य संघ	नगर अध्यक्ष
८.	सदस्य	यातायातव्यवसायी समिति	नगर अध्यक्ष
९.	सदस्य	सहकारी संघ	नगर अध्यक्ष
१०.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	प्रमुख- खरीदईकाई

४. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र

क्रं सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक-सामाजिक विकास विषयगत समिति
२.	सदस्य	साना शहरी खानेपानी कार्यालय	प्रमुख
३.	सदस्य	स्थानीय खानेपानी तथा सरसफाई समिति	अध्यक्ष
४.	सदस्य	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
५.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	प्रमुख-खानेपानी तथा सरसफाई शाखा

५. संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र

क्रं सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक-सामाजिक विकास विषयगत समिति
२.	सदस्य	नगरपालिका	संरक्षण शाखा प्रमुख
३.	सदस्य	शिक्षक महासंघ	अध्यक्ष
४.	सदस्य	विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष	अध्यक्ष
५.	सदस्य	आमा समुह	प्रतिनिधि

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

६.	सदस्य	किशोरी समुह	प्रतिनिधि
७.	सदस्य	अपांग संजाल	प्रतिनिधि
८.	सदस्य	बालक्लव संजाल	प्रतिनिधि
९.	सदस्य	दलित संजाल	प्रतिनिधि
१०.	सदस्य	शिक्षामा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
११.	सदस्य	संरक्षणमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
१२.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	प्रमुख-शिक्षा शाखा

६. विपद् लेखाजोखा तथा सुचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र

क्रं सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक-वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति
२.	सदस्य	नगरपालिका	प्रमुख-नगर आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र
३.	सदस्य	नगरपालिका	अन्य विषयगत क्षेत्रका सबै सदस्य सचिवहरु
४.	सदस्य	विपद् तथा मानविय सहायताकालागि काम गर्ने संस्थाहरु	प्रतिनिधि
५.	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	प्रतिनिधि
६.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	सुचना प्रविधि अधिकृत

७. जीविकोपार्जन, पूनर्स्थापना तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र

क्रं सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक-पूर्वाधार विकास समिति
२.	सदस्य	नगरपालिका	सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष
३.	सदस्य	निर्माण व्यवसायी संघ	अध्यक्ष
४.	सदस्य	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	अध्यक्ष
५.	सदस्य	पुनर्निर्माणमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
६.	सदस्य	जीविकोपार्जनमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
७.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	प्रमुख-पूर्वाधार विकास शाखा

अनुसूची ४: उपलब्ध श्रोत साधनहरुको विवरण

विषयक्षेत्र	श्रोत/साधन/उपकरण/जनशक्ति	संख्या वा परिमाण	भण्डारण रहेका स्थान
समग्र व्यवस्थापन/सूचना, खोज तथा उद्धार	साप्पल	१०	छेडागाड नगरपालिका
	घैटी	७	छेडागाड नगरपालिका
	डोरी	३०० मी.	छेडागाड नगरपालिका/ई.प्र.का.
	ग्यामबुट	१० जोडी	छेडागाड नगरपालिका
	एम्बुलेनस	१	
	व्याहोकोलोडर (जे.सी.वी)	१	छेडागाड नगरपालिका
	त्रिपाल	१०	छेडागाड नगरपालिका
	स्ट्रेचर	१७	छेडागाड नगरपालिका/नेपाली सेना
	टर्च लाईट	३	छेडागाड नगरपालिका
प्राथमिक उपचार कीट	१९	स्वास्थ्य शाखा	

छेडागाड नगरपालिका स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

	सेफ्टी हेलमेट	७	छेडागाड नगरपालिका
खाद्यान्न तथा कृषि	खाद्यान्न सामाग्री (चामल, नुन, तेल तथा अन्य)	छैन	स्टोर गरिएको अवस्थामा छैन
	किटनाषक विषादी	४० लि.	कृषि शाखा
स्वास्थ्य तथा पोषण	साबुन तथा ह्यान्डवास	५० पीस	स्वास्थ्य शाखा
	स्यानीटरी प्याड	१६५ पीस	स्वास्थ्य शाखा
	पि.पि.ई. सेट	३५ सेट	स्वास्थ्य शाखा
	ग्लोभ (सर्जिकल र लुज)	४४ बक्स	स्वास्थ्य शाखा
	स्यानीटाईजर	१३३ पीस	स्वास्थ्य शाखा
	ईमर्जेन्सी किट	१९ पीस	स्वास्थ्य शाखा
खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन	पी.ए. भाईल	छैन	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता शाखा
	क्लोरीन भोल	३० ली.	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता शाखा
	पाईप	२ रोल	नगरपालिका
	अस्थायी सौचालय	छैन	नगरपालिका
आपतकालीन आश्रय तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् वन्दोवस्ती	सब्वल	६	नगरपालिका/ई.प्र.का.
	गैती र बेल्ला	१३	नगरपालिका/ई.प्र.का.
	त्रिपाल	१०	नगरपालिका/ई.प्र.का.
	भाँडाकुडा	१० थान	नगरपालिका/ई.प्र.का.
जनशक्ती (खोज, उद्धारकर्मी तथा स्वास्थ्यकर्मी)	स्वास्थ्यकर्मी	९३	स्वास्थ्य शाखा
	नेपाल प्रहरी	४५	नेपाल प्रहरी
	नेपाल रेडक्रस सोसाईटीका प्रतिनिधि (तालिम प्राप्त)	६	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी

नोट: श्रोत सामाग्रीहरूको विषय क्षेत्रबाट प्राप्त विवरण अनुसार अभिलेख अद्यावधिक गर्ने कार्य विपद् व्यवस्थापन शाखाले नियमित रुपमा गर्ने छ।

अनुसूची ५: अनुगमन तथा मुल्यांकन फारम

क्रं सं	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वातयारी तथा प्रतिकार्य गतिविधि	मुख्य जिम्मेवार नियकाय समिति	कार्यान्वयनको अवस्था	कमिकमजोरी	सुभाब

सन्दर्भ सामाग्रीहरु:

- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७६) विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६; नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, कानून सेवा आयोग (२०७५), जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ र नेपाल स्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०७५; नेपाल सरकार, कानून सेवा आयोग, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७५), विपद् जोखिम न्यूनिकरण राष्ट्रिय रणनीति कार्ययोजना २०१८-२०३०; नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७५) विपद् जोखिम न्यूनिकरण राष्ट्रिय नीति २०७५; नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७३) गोरखा भुकम्प-२०७२ अनुभव र सिकाई; नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७६), राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा, २०७० (प्रथम संशोधन २०७५); नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७६), विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ (प्रथम संशोधन २०७६); नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय (२०७४), स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४; नेपाल सरकार, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय (२०७९), विपद् व्यवस्थापन दिग्दर्शन; नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय (२०७५), विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (नमुना); नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- छेडागाड नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण २०७६, छेडागाड नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, कार्कीगाँउ, जाजरकोट ।